

Z 428

JUS

standardizacija

bilten jugoslovenskog zavoda za standardizaciju — beograd

12

standardizacija br. 12 strana 389 — 432 decembar 1975. beograd

NOVO

jugoslovenski
zavod za
standardizaciju
izdao je

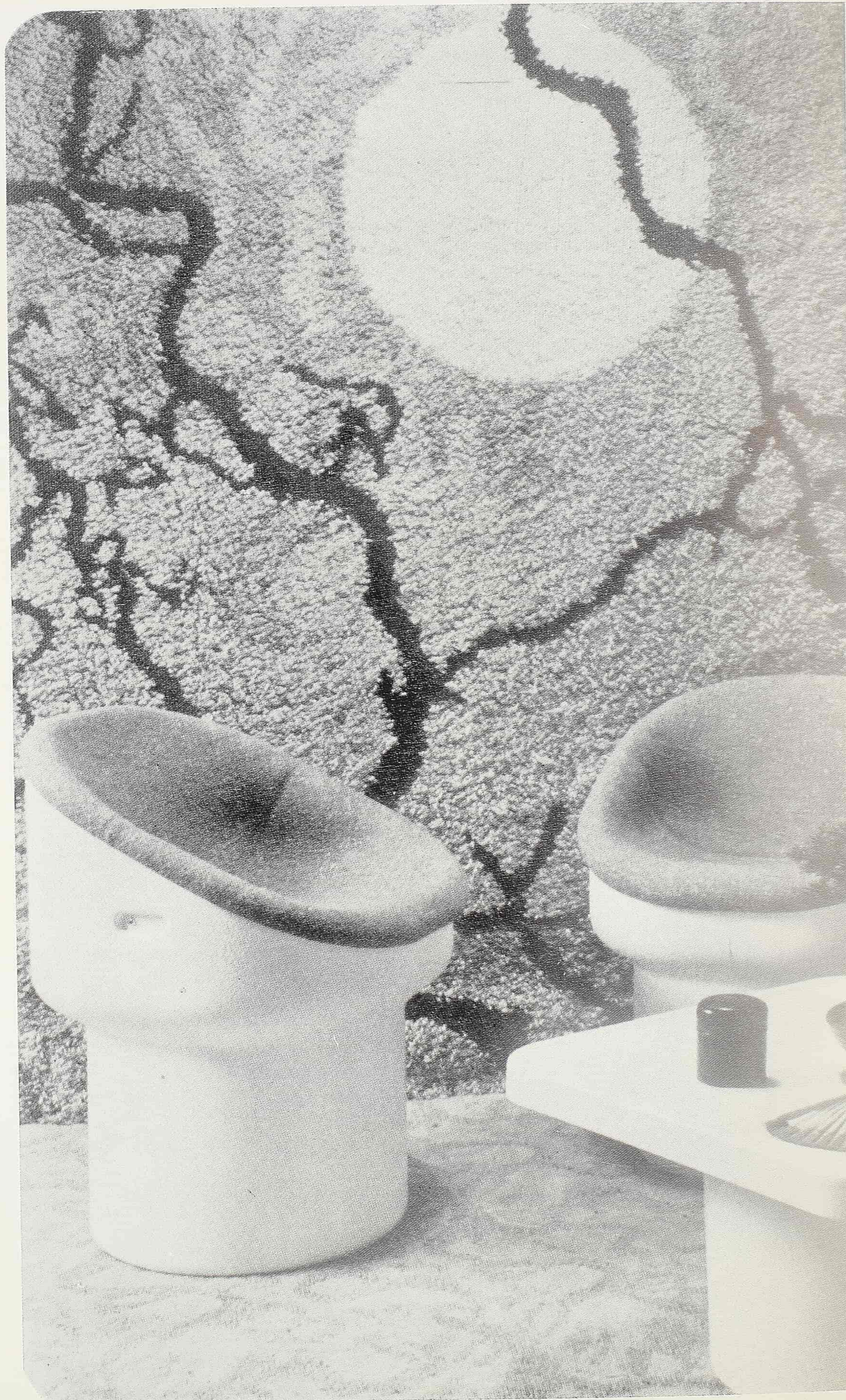
novu zbirku
standarda

iz oblasti
tekstilne
industrije

podni
zastirači

tepisi i podni
pokrivači

narudžbine preko
prodavnice zavoda
Kneza Miloša 16
Beograd

standardizacija

bilten jugoslovenskog zavoda
za standardizaciju — beograd

12

decembar

1975.

strana 389 — 432

IZDAVAČ

Jugoslovenski zavod za standardizaciju,
Cara Uroša 54
Beograd
Telefon 634-322
P. F. 933

ODGOVORNI UREDNIK

Milan KRAJNOVIĆ, dipl. ecc.

REDAKCIONI ODBOR

Slavoljub ĐORĐEVIĆ, Đuka LISICA,
Mara MATIĆ, Srboljub STOJKOVIĆ,
Branislav TEŠIĆ, Olga VELJANOVIĆ

UREDNIK ZA ŠTAMPU

Marija KRISTARIĆ

TEHNIČKI UREDNIK

Dragutin MILOŠEVIĆ

PRODAVNICA JUGOSLOVENSKOG ZAVODA ZA STANDARDIZACIJU

Kneza Miloša 16, Beograd
Cena pojedinom primerku din. 12. —
Godišnja pretplata din. 12. — Pretplatu slati ne-
posredno na adresu prodavnice Jugoslovenskog za-
voda za standardizaciju, Beograd, Ul. Kneza Mi-
loša br. 16, pošt. fah br. 933 ili na evidentni račun
60805-845-614
Telefon: 641-965

STANDARDOTEKA

Generala Ždanova 28
Telefon 341-401

ŠTAMPA:

Beogradski izdavačko-grafički zavod
Beograd, Bulevar vojvode Mišića 17.

Aktom Republičkog sekretarijata za kulturu SRS
br. 413—81/74—02 od 4. II 1974. godine ovo
izdanje je oslobođeno poreza na promet proizvoda.

Sadržaj

sprovođenje odluka Konferencije o bezbednosti i saradnji u Evropi, Helsinki 1975. godine	391
savetovanje o sistemu obezbeđenja i zaštite kvaliteta u prometu sa aspekta standardizacije (Dr Milan Spasić, dipl. ing.)	392
sistem obezbeđenja i zaštite kvaliteta proizvoda (Dr Milan Spasić, dipl. ing.)	394
društveni dogovor o standardizaciji i stvaranje tehničkih odbora (Đuka Lisica, dipl. ing.)	398
anotacije predloga standarda za javnu diskusiju iz oblasti:	
— cinkovih ruda i koncentrata	401
— kuhinjske opreme	401
— tekstilne industrije	402
— metoda ispitivanja tehničkog natrijum-silikata i kalijum-silikata	402
— energetskih kablova	403
— građevinarstva	404
— informacija i dokumentacije	404
— mernih transformatora	404
— elektromehaničkih sastavnih delova za elektronske uređaje	405
— aparata za električna merenja (revizija)	405
— uređaja za grejanje i hlađenje	405
— grejanja	406
— kondenzatora i otpornika za elektronske uređaje	406
objavljeni jugoslovenski standardi	407
međunarodna standardizacija:	
— primljena dokumentacija	414
— dokumentacija IEC	414
— kalendar zasedanja	415
— informacije ISO	420
pregled primljenih važnijih inostranih standarda	426
personalne vesti	430

Contents

Implementation of resolutions of the Conference on security and cooperation in Europe, Helsinki 1975	391
Consultation about the system of security and protection of products quality in view of the standardization (Dr Milan Spasić, dipl. ing.)	392
System of security and protection of products quality and need for its organization and regulation (Dr Milan Spasić, dipl. ing.)	394
Social agreement on standardization and establishing technical committees (Djuka Lisica, dipl. ing.)	398
Draft standards available for public discussion from the fields:	
— zinc ores	401
— kitchen equipment	401
— textile industry	402
— test methods for sodium silicates and potassium silicate (for technical use)	402
— power cables	403
— civil engineering	404
— information and documentation	404
— measuring transformers	404
— electromechanical components for electronic equipments	405
— instruments for electronic measuring	405
— heating and cooling appliances	405
— heating	406
Yugoslav published standards	407
ISO and IEC documentation	
— newly reached documentation	414
— IEC documentation	414
— meeting calendar	415
— ISO information	420
Reached foreign standards survey	426
Personal news	430

sprovođenje odluka Konferencije o bezbednosti i saradnji u Evropi, Helsinki 1975. godine

Konferencija evropskih zemalja u Helsinkiju je usvojila veći broj odluka koje su se odnosile ne samo na pitanja suvereniteta, miroljubivog rešavanja sporova i nemešanja u unutrašnje poslove, nego i na mere u oblasti privrede, nauke i tehnike.

Najviši predstavnici 34 zemlje su svojim potpisima preuzeli obavezu da se poštuju ove odluke i da se izvrše zadaci koji iz toga proističu.

Predsednik Tito je odigrao zapaženu ulogu u radu Konferencije, a isto tako Jugoslavija će se založiti da se odluke Konferencije što potpunije spovedu u život. To se vidi i po tome što je Savezno izvršno veće donelo zaključak da se zaduže svi savezni organi i organizacije da prouče završni dokument Konferencije i da utvrde svoje zadatke u sprovođenju odluka Konferencije u život.

Dokument sadrži i zadatke po pitanjima standardizacije. Deo 3: »Odredbe koje se odnose na trgovinu i industrijsku saradnju« odmah počinje podnaslovom: »Harmonizacija standarda« i tekstom koji glasi:

»Države učesnice,

Uviđajući da razvoj međunarodnog usaglašavanja standarda i tehničkih propisa, kao i međunarodne saradnje u pogledu atestiranja predstavlja značajno sredstvo u otklanjanju tehničkih prepreka u međunarodnoj trgovini i industrijskoj saradnji, olakšavajući time njihov razvoj i povećavajući produktivnost, ponovo potvrđuju svoj interes za što šire međunarodno usaglašavanje standarda i tehničkih propisa; Izjavljuju da su spremne da unapređuju međunarodne sporazume i druge odgovarajuće aranžmane po pitanjima priznavanja atesta o usaglašenosti sa standardima i tehničkim propisima;

Smatraju da je poželjno povećavati međunarodnu saradnju u oblasti standardizacije, naročito pružanjem podrške aktivnostima međuvladinih i drugih odgovarajućih organizacija na tom polju«.

Ovi zadaci samo još jače ističu obaveze Jugoslovenske standardizacije koje su već i u drugim prilikama bile više puta naglašavane od strane naših privrednih organizacija.

savetovanje o sistemu obezbeđenja i zaštite kvaliteta u prometu sa aspekta standardizacije

Dr Milan Spasić, dipl. ing.

Jedan od osnovnih ciljeva standardizacije odnosi se na zaštitu potrošača i zaštitu interesa društva, posebno u pogledu bezbednosti, zaštite života i zdravlja, kao i davanje garancije kupcima da proizvodi koje kupuju imaju kvalitet koji odgovara predviđenim normama.

Proizvođači, trgovina i potrošači predstavljaju tri glavna i međusobno povezana faktora u prometu proizvoda i usluga. Prva dva učesnika (proizvođači i trgovina) imaju zakonske i praktične mogućnosti da štite svoje interese jer imaju svoje organizacije, raspolažu sistemima koji omogućuju ekonomično projektovanje, izradu, transport, uskladištenje, prodaju. Potrošači, na žalost, zbog neorganizovanosti nisu u mogućnosti da se zaštite od grešaka proizvođača i trgovine, pogotovo što zakonima i propisima nije uspešno regulisan organizovan sistem zaštite kvaliteta i potrošača. Delatnost inspekcije, koja treba da štiti potrošača, ograničena je, posebno u odnosu na proizvode trajnije upotrebe i veće vrednosti, a organizacije potrošača nemaju mogućnosti da deluju na drugi način, izuzev na političkom polju. Slična je situacija i pri donošenju standarda. Potrošači i trgovina, kao faktori u lancu prometa proizvoda, nisu do sada bili aktivni učesnici pri donošenju standarda.

Poslovi na zaštiti kvaliteta proizvoda u prometu i zaštiti potrošača nove su delatnosti Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju, koje tek treba da se aktiviraju. Da bi se ovi poslovi uspešno obavili potrebni su organizovan i pristudiran sistem i zakon koji omogućuje da se sistem sprovede.

Pri razradi sistema obezbeđenja i zaštite kvaliteta, kao i njegovog regulisanja zakonom, moramo početi od međunarodnih standarda i međunarodnih sistema, jer se Jugoslavija kao potpisnik odgovarajućih međunarodnih konvencija mora uklapati u njih. Otvaranje prema inostranstvu treba da omogući uklapanje Jugoslavije u međunarodne sisteme zaštite i kontrole kvaliteta i da olakša razmenu naše robe, što u isto vreme nameće i

obavezu da pri izgrađivanju našeg sistema sledimo međunarodne norme i dogovore.

Prethodna razmatranja uticala su na Zavod da organizuje savetovanje o obezbeđenju i zaštiti kvaliteta u prometu sa aspekta standardizacije. Namera je bila da se savetovanjem približimo izgrađivanju konačne koncepcije sistema, ozakonjenju ove koncepcije kroz novi Zakon o standardizaciji i pronalaženju puteva da na demokratski način, putem dogovaranja, najlakše pristupimo sprovođenju sistema.

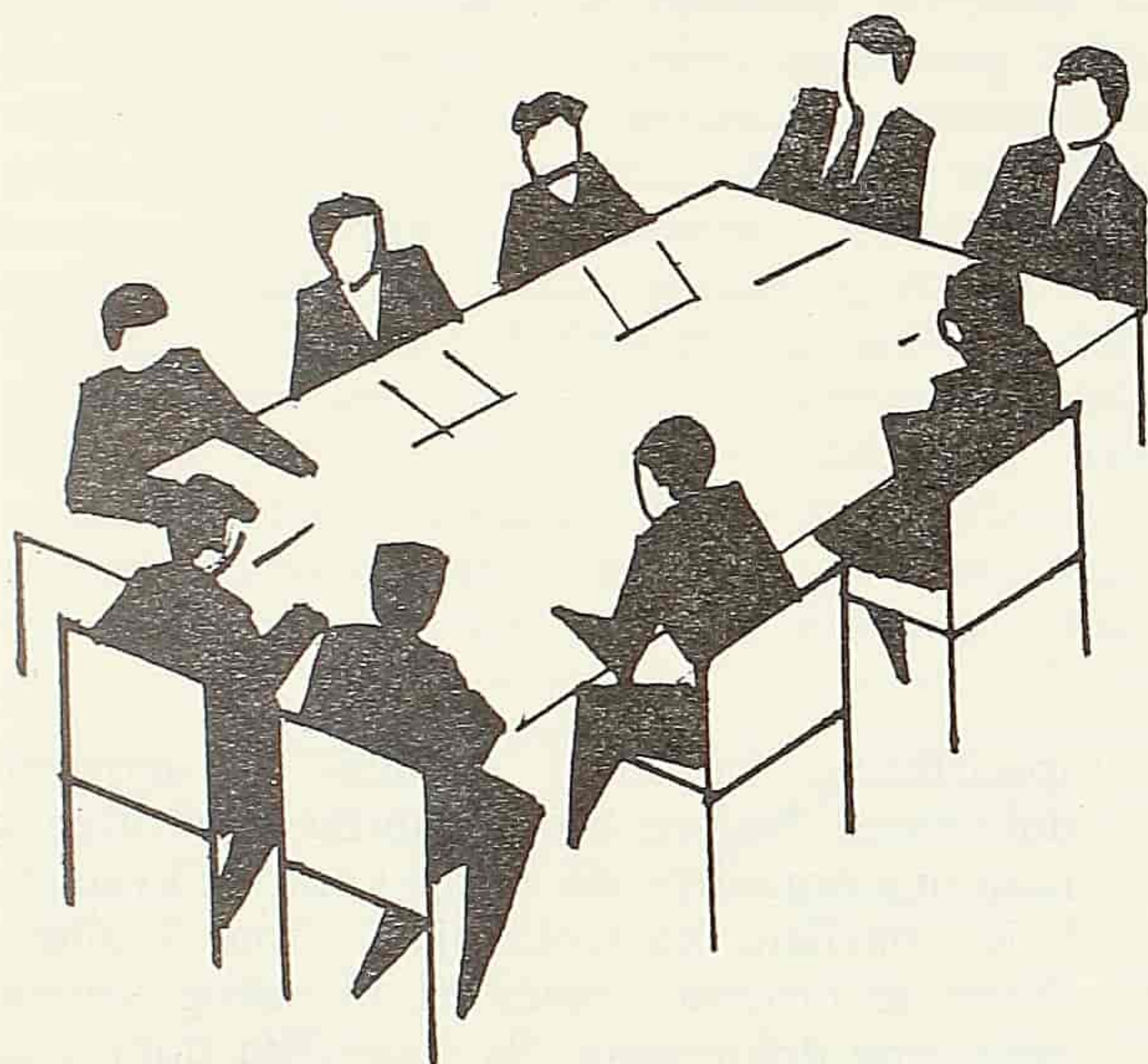
U ovu svrhu za savetovanje smo izradili Informaciju o sistemu zaštite kvaliteta u prometu koja obrađuje predlog sistema, njegove elemente i funkcije, Predlog načina regulisanja zaštite kvaliteta, sadržan u nacrtu Zakona o standardizaciji u kome se kroz pojedine tačke reguliše sistem zaštite kvaliteta, Koncepciju o stvaranju i funkcionisanju tehničkih odbora čiji se rad zasniva na principu dogovaranja zainteresovanih delegiranih predstavnika svih struktura i struka u našem društvu.

Savetovanje, koje je održano 11. i 12. novembra 1975. godine, u zgradi SIV-a u Beogradu, ispunilo je sva očekivanja. Bilo je prisutno 170 učesnika, od kojih je 33 učestvovalo u diskusiji na plenarnim sednicama. Interesantna i živa diskusija bila je na posebnom sastanku sa predstavnicima neutralnih institucija za ispitivanje, na kome je tretiran njihov status u nacrtu Zakona o standardizaciji. Diskusije su doprinele da se problemi detaljnije razjasne i prošire.

Diskusija na savetovanju dala je novu dimenziju obezbeđenju u zaštiti kvaliteta, usmeravajući napore standardizacije na paralelno donošenje standarda, na obezbeđivanje kvaliteta u proizvođačkim organizacijama, na stvaranje sistema i podistema kontrolisanja i razvoja kvaliteta i metoda rada, kao i sistema i postupaka za zaštitu kvaliteta proizvoda u prometu i zaštitu potrošača.

Zaključci savetovanja su jedinstveno doneseni i podržavaju prihvatanje predloženog sistema obez-

beđenja i zaštite kvaliteta, potrebu što skorijeg donošenja novog Zakona o standardizaciji, upravljanje standardizacijom na bazi Društvenog dogo-

vora i operativan rad na standardima preko tehničkih odbora. Prihvaćen je čitav niz predloga za poboljšavanje nacrtu Zakona o standardizaciji, pri čemu su dati principi za rešavanje pojedinačnih pitanja.

Izbor Inicijativnog odbora na savetovanju (sa više od 60 članova, predstavnika državnih organa, proizvođača, potrošača, inspekcije, institucija za ispitivanje, društveno-političkih organizacija, trgovine, fakulteta) zadužen je da zajedno sa Zavodom obavlja sve poslove iz delokruga zaključaka donesenih na savetovanju, da pripremi nacrt organizacije i način regulisanja statusa tehničkih odbora, i da pripremi skupštinu na kojoj bi se izabrali tehnički odbori. To rečito govori o velikom interesovanju učesnika savetovanja za učestvovanje u konkretnim akcijama.

Nesumnjiv uspeh savetovanja i prihvatanje osnovnih ideja i predloga Zavoda znače da smo na dobrom putu rešavanja ovih problema, ali u isto vreme to nas i obavezuje*. Posle diskusije i zaključaka treba da pređemo na dela. Konkretan rad bi za početak mogao da bude: izrada, diskusija i usvajanje petogodišnjeg programa rada u okviru standardizacije, diskusija i izrada standarda o podsystemima obezbeđenja i zaštite kvaliteta, izrada standarda o terminologiji i definicijama u ovoj oblasti, izrada ostalih standarda među kojima i standarda o kriterijumima koji uslovljavaju obaveznost organizovane zaštite kvaliteta.

* Na dalji rad u tom pravcu.

sistem obezbeđenja i zaštite kvaliteta proizvoda

Dr Milan Spasić, dipl. ing.

Osnovni zadatak i cilj standardizacije, što se tiče proizvoda i usluga, jeste, pored ostalog, regulisanje kvaliteta proizvoda na način koji će obezbediti interese društva u određenoj fazi razvoja, opštu ekonomičnost (u proizvodnji i potrošnji), zaštitu interesa potrošača zaštitu života i zdravlja i otklanjanje prepreka u unutrašnjoj i međunarodnoj trgovini.

Pod kvalitetom proizvoda obično podrazumevamo svojstva koja ga čine upotrebljivim. Kvalitet se sastoji od mnogih elemenata kao što su: bezbednost, zaštita života i zdravlja, zaštita životne sredine, pouzdanost u radu, vek trajanja, estetski izgled, preciznost izrade, zamenljivost delova, dostupnost pri održavanju, troškovi održavanja u eksploataciji, snabdevenost rezervnim delovima, obezbeđenost servisa, pakovanje, transport i uskladištavanje. Nivo svakog od ovih elemenata daje proizvodu značajnu dimenziju upotrebljivosti. Zadatak standardizacije jeste da propiše optimalne nivoe ovih elemenata i da reguliše načine kontroli-sanja koji obezbeđuju proveru ostvarivanja ovih nivoa.

Zaštita kvaliteta i obezbeđivanje propisanih nivoa pojedinih elemenata kvaliteta treba da se obave kroz tri osnovne i međusobno povezane faze: 1) PROJEKTOVANJE I IZRADU PROIZVODA, 2) PROMET I 3) EKSPLOATACIJU.

Proizvođači uglavnom ne izrađuju proizvode radi sebe samih, već radi prodaje, za potrošače, pri čemu posreduje trgovina (promet). Zbog toga obezbeđenje i zaštitu kvaliteta treba posmatrati integralno, od proizvođača do potrošača. Ako se proizvod izrađuje za potrošače, onda je prirodno da standardizacija i ostale delatnosti treba da budu orijentisane na zaštitu njihovih interesa. Razmotrimo svaku osnovnu fazu posebno.

a) Izrada proizvoda obično se obavlja organizovano, industrijski, na bazi utvrđene konstrukcije i tehnoloških postupaka. Za proizvode je do sada u Jugoslaviji izdato oko 8000 standarda i više stotina propisa. Za proizvode za koje ne postoje standardi obično postoje proizvođačke

specifikacije ili slični tehnički ili ugovorni dokumenti. Najveći broj organizacija udruženog rada ima organizovane službe kontrole kvaliteta koje obavljaju kontrolisanje i »štite kvalitet« držeći se propisa, standarda ili nekog drugog zvaničnog dokumenta. Sa stanovišta doprinosa obezbeđenju i zaštiti kvaliteta u ovoj fazi, možemo zajedno sa OUR-ima proizvođača i ostalima koji su zainteresovani intenzivnije da donosimo standarde i propise za one proizvode koji ih nemaju; moramo da donosimo standarde o metodama rada i organizovanju proizvodnje i kontrole, čime bi ostvarili višu produktivnost i bolju sigurnost u radu i odlučivanju i time doprileli ekonomičnosti izrade i višem kvalitetu; moramo da donosimo standarde o regulisanju pojedinih sistema koji povećavaju efikasnost pri izradi i zaštiti kvaliteta u proizvodnji (sistem troškova kvaliteta, informativni sistem, sistem dokumentacije i tokova i sl.). Sve ovo možemo izvršiti i na bazi postojećih zakona.

b) Ako razmotrimo osnovnu fazu eksploatacije, onda moramo konstatovati da imamo dve velike grupacije potrošača: organizovane (OUR, OOUR) i individualne.

Velike organizacije imaju posebne službe za kontrolisanje, koje pri kupovini materijala, elemenata i proizvoda sprovode detaljnu prijemnu kontrolu, i pored kontrole proizvođača, i na osnovu rezultata ispitivanja donose odluku o prijemu, odbijanju ili traženju bonifikacije. One obično raspolažu kadrovima i opremom koji su dovoljni za merodavno donošenje odluka.

Male organizacije udruženog rada, često zbog pomanjkanja kadrova, nedostatka opreme, neekonomičnosti ispitivanja, ili zbog malih količina robe, ne obavljaju kontrolu pri ulazu materijala u OUR, ali imaju mogućnosti da reklamiraju i daju materijale na posebne analize ukoliko u toku obrade naiđu na teškoće koje su posledica lošeg kvaliteta.

Individualni potrošači nemaju praktično nikakve mogućnosti da kontrolišu kvalitet proizvoda koji

kupuju, izuzev neke elemente kvaliteta koji se mogu sagledati čulima, što je apsolutno nedovoljno. Ako se ograničimo na individualne potrošače, onda u fazi eksploatacije možemo zakonom ili propisima da regulišemo visinu garantnog roka, obaveznost obezbeđivanja servisiranja proizvoda u garantnom roku i u toku predviđenog ili projektovanog veka trajanja, obavezno obezbeđivanje rezervnim delovima u toku garantnog roka i veka trajanja proizvoda i sl. Ova problematika je delimično regulisana postojećim zakonom, a delimično je treba regulisati novim. Međutim, ovim nismo zaštitili potrošača i nismo ga obezbedili u pogledu funkcionalnosti, pouzdanosti i veka trajanja proizvoda, visokih troškova održavanja i sl., jednom reči, nismo potrošaču obezbedili prikladnost proizvoda za određenu svrhu. Regulisanjem zaštite kvaliteta proizvoda u fazi eksploatacije mi samo utičemo na ublažavanje posledica već stvorenog i plasiranog kvaliteta proizvoda.

Zbog ovoga se postavlja kao neophodnost da potrošača treba da zaštitimo u nekoj od prethodnih osnovnih faza u izradi ili prometu, ili u jednom i drugom.

c) U prometu ima najviše problema. Sa jedne strane ne postoji sistem zaštite kvaliteta niti postoje kriterijumi koji će orijentisati organizovan pristup ovoj zaštiti. Sa druge strane nije izgrađen efikasan sistem kontrolisanja, niti način finansiranja kontrolisanja u cilju zaštite potrošača.

Postojeći način zaštite kvaliteta u prometu nepotpun je, neefikasan (atestiranje), pa i štetan za primenu (znakovi kvaliteta). Postojeći način zaštite kvaliteta ne omogućuje Jugoslaviji da se uključi u međunarodne sisteme zaštite kvaliteta i priznavanje naših dokumenata i znakova u inostranstvu. ISO, čiji je Jugoslavija član, nalazi se pred završetkom obrade i usvajanjem standarda koji se odnose na probleme atestiranja, znakova kvaliteta, informacionog etiketiranja i uporednih ispitivanja, koji treba, uglavnom, da pokriju oblast zaštite kvaliteta u prometu. Atestiranjem dajemo uverenje i informišemo potrošače da su određeni proizvodi neprestano pod kontrolom ovlašćenih neutralnih organa (laboratorija i institucija za ispitivanje) i da su u skladu sa određenim standardima, specifikacijama ili njihovim delovima. Znakovima kvaliteta omogućujemo unapređivanje proizvodnje i zaštitu potrošača, garantujući im da proizvodi koji nose znak kvaliteta stalno zadovoljavaju sve bitne karakteristike predviđene standardom. Informacionim etiketiranjem pružamo mogućnost proizvođačima da plasiraju kvalitet viši od standardnog, na karakteristikama koje su standardom određene kao kritične i važne za proizvod, čime mogu da ostvare višu cenu, ali se u isto vreme i potrošačima omogućuje da biraju nivo kvaliteta na bazi svojih potreba i mogućnosti. Uporednim ispitivanjima pružamo potrošačima

informacije o kvalitetu istog proizvoda raznih proizvođača, čime im omogućujemo da mogu načiniti racionalan izbor prilikom kupovine proizvoda.

U Međunarodnoj organizaciji za standardizaciju (ISO) u toku je razrada predloga međunarodnog sistema atestiranja kojim treba da se reguliše uzajamno priznavanje rezultata ispitivanja i dokumenata između članica potpisnica konvencije o međunarodnoj standardizaciji.

U vezi sa podsistemima zaštite kvaliteta u prometu ističe se kao ključno pitanje potreba obuhvatanja proizvoda obaveznim (ili neobaveznim) organizovanim ispitivanjima. Zavod je u ovom smislu već pripremio nacrt standarda o kriterijumima koji utiču na obavezno organizovano ispitivanje proizvoda u prometu, koji se bazira na preporukama ISO, a to će biti jedan od prvih standarda koje će razmatrati komisija za zaštitu kvaliteta (inicijativni odbor — tehnički odbor). Ovaj standard biće prilagođen našoj praksi. Smatramo da u ovom poslu treba izdvojiti kategorije kritičnosti proizvoda u odnosu na potrošače, materijalna dobra, biljni i životinjski svet. Ne treba da bude pogađanja oko obaveze organizovane zaštite kvaliteta ako se radi o bezbednosti, životu i zdravlju ljudi, zaštiti životne sredine i sl. Za ostale osobine treba da usvojimo kriterijume koji će određivati obaveznost. Zaštita potrošača (pri eksploataciji proizvoda), pored delovanja u prometu, može efikasno da se obavlja, preko službi inspekcija i neutralnih institucija za ispitivanje, i u samim proizvođačkim OUR-ima, pri izradi, kontroli, skladištenju i transportu proizvoda. Ovaj oblik zaštite može biti vrlo efikasan za određene grane ili grupacije proizvoda, a bazirao bi se na ustanovljenom sistemu ili zakonskim ovlašćenjima.

Koncept sistema obezbeđenja i zaštite kvaliteta i potrošača, kao i funkcije ovog sistema, koji bi uspešno mogli da pokriju ovu nedovoljno regulisanu problematiku, može biti sledeći:

Cilj sistema

Cilj sistema jeste da na samoupravnim principima i na konceptu delegiranja predstavnika za akcije u sistemu reguliše odnose u vezi sa zaštitom kvaliteta na relaciji proizvođač — promet — potrošač (eksploatacija) u nacionalnim i internacionalnim okvirima i omogućiti uključivanje Jugoslavije u međunarodne sisteme zaštite kvaliteta. Sistem treba da bude društveno i ekonomski opravdan, da ostvari poboljšavanje kvaliteta proizvoda i usluga i da zaštiti potrošače, garantujući im da proizvodi koje kupuju odgovaraju standardima, da su funkcionalni, bezbedni i pouzdani pri upotrebi. Sistem dalje treba da obezbedi informisanje potrošača o kvalitetu proizvoda na tržištu, da obezbedi koordinaciju akcija pri sprovođenju pojedinih elemenata sistema i da obezbedi proizvo-

đače kvalitetnih proizvoda od nelojalne konkurencije.

Upravljanje sistemom

Upravljanje sistemom obavlja se na bazi Društvenog dogovora o standardizaciji (odgovarajućih organa i asocijacija federacije, republika i pokrajina), koji u okviru svojih delatnosti obuhvata i probleme obezbeđenja i zaštite kvaliteta. Organ Društvenog dogovora obavlja koordinaciju, usmerava politiku, razvoj i ciljeve u vezi sa sistemom. Tehnički odbori i pododbori, komisije i radne grupe, kao stručna tela Organa društvenog dogovora, koja se odnose na pojedine industrijske grane, poslove, proizvode i sl. pomažu u upravljanju i programiranju akcija i izvršavaju zadatke koji se pred njih postavljaju. Ova stručna tela takođe obuhvataju delegirane predstavnike svih zainteresovanih za određenu problematiku.

Organizovanje sistema

Sistem ima svoje podsisteme: atestiranja, znakova kvaliteta, informacionih etiketa, uporednih ispitivanja, garancije kvaliteta, obrazovanja kadrova, informisanja, korektivnih akcija itd. Organizaciju i koordinaciju u okviru sistema i podsistema, pri izvršavanju zadataka koji su postavljeni funkcijom upravljanja, obavlja Zavod u zajednici sa ostalim telima koja proizilaze iz Društvenog dogovora. Zavod posebno ostvaruje koordinaciju i saradnju sa potrošačima, inspekcijom, ovlašćenim institucijama za ispitivanje, proizvođačkim OUR, državnim organima, trgovinom, potrošačima, kao i radnim grupama po pojedinim industrijskim granama u okviru Zavoda.

Izvršavanje

Ova funkcija se sprovodi na bazi ciljeva sistema i potreba koje proizilaze iz funkcije upravljanja i organizovanja, a obavljaju je tela iz društvenog dogovora koja donose standarde, stručnjaci Zavoda koji rade na standardima i koji obavljaju koordinaciju u svom domenu; ovlašćene OUR za ispitivanje; radne grupe zadužene za proveravanje uslova u ovlašćenim organizacijama za ispitivanje i proizvođačkim organizacijama; organizacije kontrole kvaliteta u proizvođačkim organizacijama; stručna udruženja; komore; službe inspekcija; organizacije potrošača; potrošači; trgovina; sredstva javnog informisanja koja treba da obaveštavaju potrošače o svim bitnim problemima u vezi sa kvalitetom proizvoda i usluga.

Kontrolisanje

Kontrolisanje sistema u prometu i proizvođačkim OUR-ima obavljaju službe inspekcije (državni

organi), stručne grupe tehničkih odbora ili pododbori (u vezi sa ovlašćenjima iz Društvenog dogovora i zakona), organizacije i institucije koje su ovlašćene za ispitivanja u ovoj delatnosti, kontrole kvaliteta u proizvođačkim OUR-ima, odgovarajuće kontrole u prometu itd. O svim nalazima se dostavljaju izveštaji zainteresovanim stranama.

Korektivne akcije

Na bazi izveštaja o devijacijama ili o značajnijoj problematici u vezi sa sistemom obezbeđenja i zaštite kvaliteta, odgovarajući organi i organizacije preduzimaju akcije za unapređenje sistema i poboljšavanje njegove efikasnosti, čime se deluje i na poboljšavanje kvaliteta i zaštitu potrošača. Zavod, kao organizator i koordinator akcija, prikuplja informacije, obrađuje ih i dostavlja zainteresovanim stranama, a u isto vreme prati i efikasnost i uspešnost korektivnih akcija, o čemu takođe dostavlja izveštaje.

Da bi se uspešno regulisao i sproveo sistem obezbeđenja i zaštite kvaliteta, a time i zaštita potrošača, potrebno je:

- a) Zakonom posebno regulisati delove sistema zaštite kvaliteta koji se odnose na promet i delimično na eksploataciju proizvoda, čime bi se ozakonili podsistemi kao kategorije;
- b) Doneti niz standarda koji bi regulisali probleme obezbeđenja kvaliteta u proizvođačkim OUR-ima, posebno iz oblasti organizacije integralne kontrole kvaliteta, statističkih metoda rada, sistema troškova kvaliteta i informisanja, standardizacije dokumentacije za evidentiranje, praćenje i informisanje, studije rada i pokreta, razvoja, transporta, konstrukcije, statističke analize tolerancija itd.
- c) Doneti niz standarda koji bi regulisali i ozvaničili opštu koncepciju sistema zaštite kvaliteta u prometu, a posebno opšte standarde o:
 - funkcionisanju pojedinih podsistema;
 - kriterijumima za proizvode u cilju obaveznosti uklapanja u pojedine podsisteme zaštite kvaliteta;
 - metodama i postupcima pri korišćenju pojedinih podsistema;
 - kriterijumima i elementima koji treba da budu zadovoljeni da bi se proizvođačke OUR uklopile u pojedine podsisteme;
 - kriterijumima i uslovima koje treba da ostvare OUR koje se bave ispitivanjima da bi stekle pravo za obavljanje ispitivanja u vezi sa pojedinim podsistemima i način ostvarivanja ovog prava;
 - licencama, korišćenju licenci, odobravanju i uskraćivanju prava korišćenja licence;

- obaveznom kontrolisanju pojedinačnih proizvoda od strane inspekcije (učestalost, veličine uzoraka, karakteristike koje se moraju ispitivati i sl.);
- informisanju potrošača i objavljivanju podataka u vezi sa pojedinim podsistemima (liste proizvoda, licence, davanje i prestanak prava na licencu, OUR-i korisnici licenci, OUR-i ovlašćeni za ispitivanja u vezi sa korišćenjem podsistema zaštite kvaliteta).

d) Doneti niz posebnih standarda za grane ili grupacije proizvoda ili pojedinačne proizvode koji će, na bazi opštih standarda koji ozvaničavaju koncepciju, regulisati konkretna pitanja u određenoj oblasti.

Iz svega što je izneto može se zaključiti da je promet najkritičnija tačka u pogledu obezbeđenja i zaštite kvaliteta sa gledišta standardizacije, pa bi napore trebalo usmeriti ka izradi efikasnog sistema zaštite kvaliteta, pomoći u regulisanju sistema zakonom i stvaranju mogućnosti da se pristupi njegovom sprovođenju.

društveni dogovor o standardizaciji i stvaranje tehničkih odbora

Đuka Lisica, dipl. ing.

Uvod: Potreba za društvenim dogovorom

Standardizacija danas postaje važna aktivnost u razvijenom industrijskom društvu. Njome se, pored racionalizacije i ekonomičnosti proizvodnje, prometa i eksploatacije, postiže bolji kvalitet, olakšava sporazumevanje, poboljšavanja zaštita života, zdravlja i imovine i uklanjaju tehničke prepreke za međunarodnu razmenu dobara. Isto tako, standardizacija pruža osnov za stvaranje modernih sistema za obezbeđenje i zaštitu kvaliteta proizvoda i usluga putem znakova kvaliteta, atestiranja, informacionih etiketa, uporednih ispitivanja itd.

Da bi se u našem društvu postigli ovi pozitivni efekti standardizacije, moraju se na savremen način odrediti okviri i principi za njenu aktivnost, kao i uloga njenih nosilaca. Od Zakona o standardizaciji, na čijoj pripremi se radi već više od 3 godine, očekuje se da odredi osnovne principe koji bi bili u skladu sa savremenim potrebama razvoja privrede i sa potrebama samoupravnog društveno-političkog sistema. Međutim, zakonom nije moguće detaljnije ulaziti u organizaciona pitanja koja bi obezbedila efikasan rad, a da se time, sa jedne strane ne zakoči dalje poboljšavanje organizacionih rešenja, a sa druge strane možda ne povrede autonomna ustavna prava pojedinih struktura u našem društvu. Govoreći o pitanjima daljeg poboljšanja organizacionih rešenja, treba imati u vidu da je standardizacija kao disciplina vrlo mlada, da je intenzitet njenog razvoja u sve većem porastu, te da su zbog toga potrebna stalna organizaciona prilagođavanja.

Sa druge strane, govoreći o ulozi pojedinih struktura našeg društva u procesu standardizacije, treba imati u vidu da je karakteristika tog procesa pre svega u učešću gotovo svih struktura i struka. Logično je, prema tome, da se i pitanje organizacije u kojoj se određuju prava i dužnosti pojedinih struktura i struka, rešavaju njihovim dogovaranjem,

tim pre što uspešan rad na standardizaciji zahteva razmatranje i onih pitanja za koja se rešenja mogu, po Ustavu, sprovesti u život samo preko određenih društvenih struktura. U ove strukture spadaju: određeni republički i pokrajinski organi i organizacije, određene organizacije udruženog rada, određeni savezni organi i organizacije i drugi. Zbog toga je potrebno i predviđa se da se uporedo sa Zakonom o standardizaciji donese i Društveni dogovor o standardizaciji, kojim bi se utvrdio sistem upravljanja procesom standardizacije.

Upravljanje standardizacijom

U pitanja upravljanja standardizacijom spadaju problemi određivanja opštih načela i politike razvoja standardizacije putem utvrđivanja perspektivnih programa i godišnjih planova razvoja i rada na donošenju standarda i drugih tehničkih propisa. U tom sklopu takođe je veoma aktuelan problem stvaranja sistema za obezbeđivanje i zaštitu kvaliteta proizvoda i usluga, zatim školovanje kadrova, finansiranje pojedinih akcija na kontroli, ispitivanje, izrada studija i elaborata i sl. za potrebe standardizacije, učešću u međunarodnom radu itd. Tu je svakako od izuzetne važnosti određivanje uloge republika i pokrajina u procesu standardizacije i koordinacija aktivnosti standardizacije na saveznom nivou sa zakonodavnim radom republičkih i pokrajinskih organa i obrnuto. U poslednje vreme pokazalo se, na primer, da je u praksi neophodno zajednički sa saveznom, republičkim i pokrajinskim organima za zaštitu na radu utvrđivati program i plan rada Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju na izradi standarda i tehničkih normativa koji se odnose na bezbednost pri radu, a standarde i tehničke normative za zaštitu od eksplozija i požara sa saveznom, republičkim i pokrajinskim organima za unutrašnje poslove, što jednako važi i za standarde i norme kvaliteta za poljoprivredne i prehrambene proizvode, za standarde i tehničke normative iz oblasti rudarstva itd.

Kada je reč o sistemima obezbeđenja i zaštite kvaliteta proizvoda i usluga, dogovor republika i pokrajina je takođe neophodan za sprovođenje sistema u život. Ovim dogovorom se može, na primer, usmeravati poreska politika i uvoditi povoljniji tretman robe koja poseduje određeni kvalitet, zatim stvarati posebni fondovi za pokriće troškova kontrole itd. Isto tako se ne može uspešno rešavati pitanje školovanja kadrova za rad na standardizaciji bez akcije republičkih i pokrajinskih organa, bez prilagođavanja školskih i visokoškolskih programa zahtevima savremene standardizacije, bez organizovanja kurseva, seminara, propagande putem sredstava javnog informisanja i sl. Sve ove i druge slične akcije bile bi zajednički programirane i koordinirane na osnovu dogovaranja saveznih, republičkih i pokrajinskih organa.

Društvenim dogovorom predvidelo bi se telo za sprovođenje dogovora, koje bi praktično bilo najviši organ upravljanja jugoslovenskom standardizacijom. Zbog toga bi ovo telo sačinjavali, pored predstavnika određenih saveznih, republičkih i pokrajinskih organa i organizacija i privrednih komora kao potpisnika dogovora i predstavnici određenih privrednih grana, određenih društveno-političkih organizacija, određenih naučnih i drugih društava itd. Telo za sprovođenje društvenog dogovora o standardizaciji, kao najviši organ upravljanja jugoslovenskom standardizacijom, bilo bi sastavljeno od svih zainteresovanih struktura i struka u našem društvu. Ovo telo (u kojem bi važnu ulogu imali i predstavnici Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju) utvrđivalo bi u skladu sa Zakonom o standardizaciji i organizacione oblike neophodne za efikasan operativan rad na standardizaciji. Može se reći da bi čak i praktična organizacija Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju (potreban profil i broj kadrova, sredstva itd.) trebalo da u velikoj meri bude rezultat rada tela za sprovođenje Društvenog dogovora. Najviše telo Društvenog dogovora imalo bi svoje pomoćne organe čiji bi rad dalje bio povezan sa velikim brojem operativnih tela — tehničkih odbora, koji bi predstavljali bazu rada na standardizaciji i od kojih bi poticali predlozi za dalje unapređenje standardizacije.

Stvaranje tehničkih odbora

Već duže vreme oseća se potreba za stvaranjem efikasnije organizacije u operativnom radu na donošenju jugoslovenskih standarda tehničkih normativa i normi kvaliteta, u radu na donošenju međunarodnih standarda, a isto tako i u drugim vrstama rada na standardizaciji. Sadašnji organizacioni oblici veoma su jednostavni i uglavnom počivaju na ad hoc stručnim komisijama koje se obrazuju prema potrebi. Činjenica je da ovakav prevaziđen rad pati, pored ostalih, i od sledećih slabosti: slabe informisanosti, a time i neučesća

važnih struktura i struka, nedovoljne koordinacije, a time i neusklađenih pa i protivrečnih rešenja, nedostatka kontinuiteta, a time i slabe efikasnosti rada i pojave standarda i drugih propisa starih po 10 godina i više.

Ovi nedostaci su neminovni s obzirom na obim i dinamiku rada koje savremena standardizacija traži. Da bi se stekla približna predstava o intenzitetu rada na standardizaciji, potrebno je imati u vidu sledeće podatke.

Međunarodna organizacija za standardizaciju (ISO) donosi godišnje oko 500 standarda sa oko 5.000 stranica štampanog teksta. Za to je potrebno razmotriti oko 10.000 radnih dokumenata godišnje, u preko 1.600 radnih tela koja održe 800 sastanaka godišnje. Ta tela pri tome ostvaruju direktnu saradnju sa preko 300 drugih međunarodnih organizacija.

Međunarodna elektrotehnička komisija (IEC) donosi godišnje oko 150 standarda sa oko 5.000 stranica štampanog teksta. Za to je potrebno razmotriti oko 6.000 radnih dokumenata godišnje u preko 1.000 radnih tela. Pri tome IEC ostvaruje saradnju sa oko 50 drugih međunarodnih organizacija.

Trebalo bi da naši stručnjaci ravnopravno učestvuju u radu pomenutih i mnogih drugih međunarodnih i regionalnih organizacija. To je neophodno, ako ne želimo da nam drugi nameću svoja rešenja i da uvek zaostajemo za privredom razvijenih zemalja. To znači da treba poći od činjenice da naša privreda mora pratiti desetine hiljada međunarodnih dokumenata godišnje i učestvovati u radu na hiljadu međunarodnih sastanaka, i to sve pored rada na izradi jugoslovenskih standarda, tehničkih normativa i normi kvaliteta, čiji je broj takođe oko 500 godišnje.

Jasno je da ad hoc komisije ne mogu ni izbliza savladivati zadatke koje postavlja pomenuti rad. Odavde se nameće potreba stvaranja efikasne organizacije rada, koja bi omogućila organizacijama udruženog rada i drugim organima i organizacijama da precizno ocene svoje potrebe i interes u radu pojedinih tela, kako domaćih tako i međunarodnih, te da planiraju učešće i sredstva za taj rad. Princip za stvaranje organizacije operativnog rada u svetu je u razvijenim zemljama i u međunarodnim organizacijama uglavnom razrađen i proveren u praksi. On se sastoji u tome da se oblast standardizacije podeli na veći broj užih oblasti. Tako je ISO podelio svoju delatnost na oko 170 užih oblasti, a IEC svoju na oko 75. Za svaku od ovih oblasti stvara se tehnički odbor, kao osnovna organizaciona jedinica. Prema potrebi uža oblast se može podeliti na jednu ili više još užih, odnosno, tehnički odbor na jedan ili više tehničkih pododbora.

Isto tako, za pojedina pitanja mogu se obrazovati radne grupe koje »žive« sve dok ne završe posao zbog kojeg su osnovane. Ovakvim sistemom odbo-

ra, pododbora i radnih grupa u svakom trenutku se zna koje organizacije i koja lica učestvuju u radu za svaku oblast i za svako pitanje, kome se šalje dokumentacija, kakve primedbe i čije primedbe postoje na određeni predlog itd. Prema tome, tehnički odbori su »organizmi« koji za svoju užu oblast analiziraju, planiraju i rešavaju.

U cilju koordinacije rešenja, sprečavanja dupliranja rada, tehnički odbori za veću oblast povezuju se zajedničkim izvršnim (upravnim) odborom. Izvršni odbor može po potrebi obrazovati i stalna ili povremena zajednička tela između dva ili više odbora koji rešavaju probleme usklađivanja rada među odborima.

Treba napomenuti da u našoj zemlji već više od dvadeset godina na ovim principima uspešno radi Jugoslovenski elektrotehnički komitet (JEK), koji

ima tehničke odbore po ugledu na organizaciju IEC.

Za oblasti kao što su elektrotehnika, mašinstvo, hemija, poljoprivreda itd. mogli bi se dalje obrazovati koordinacioni odbori koji bi usklađivali rad između svih izvršnih odbora za datu oblast. Ne treba, naime, izgubiti iz vida da postoje za svaku navedenu oblast izvršni (upravni) odbori specijalizovanih organizacija. Na primer, u elektrotehnici to su: organizacija za gromobrane, za radiotehniku, za železnice, za velike električne sisteme itd. Koordinacioni odbori bi mogli biti direktno povezani sa ranijim pomenutim telom za sprovođenje Društvenog dogovora, čineći njegove pomoćne organe. Na taj način bi se mogla ostvariti koordinacija rada svih struktura i struka zainteresovanih za rad na standardizaciji.

anotacije predloga jugoslovenskih standarda

iz oblasti cinkovih ruda i koncentrata

Krajnji rok za dostavljanje primedbi je 1. mart 1976. godine.

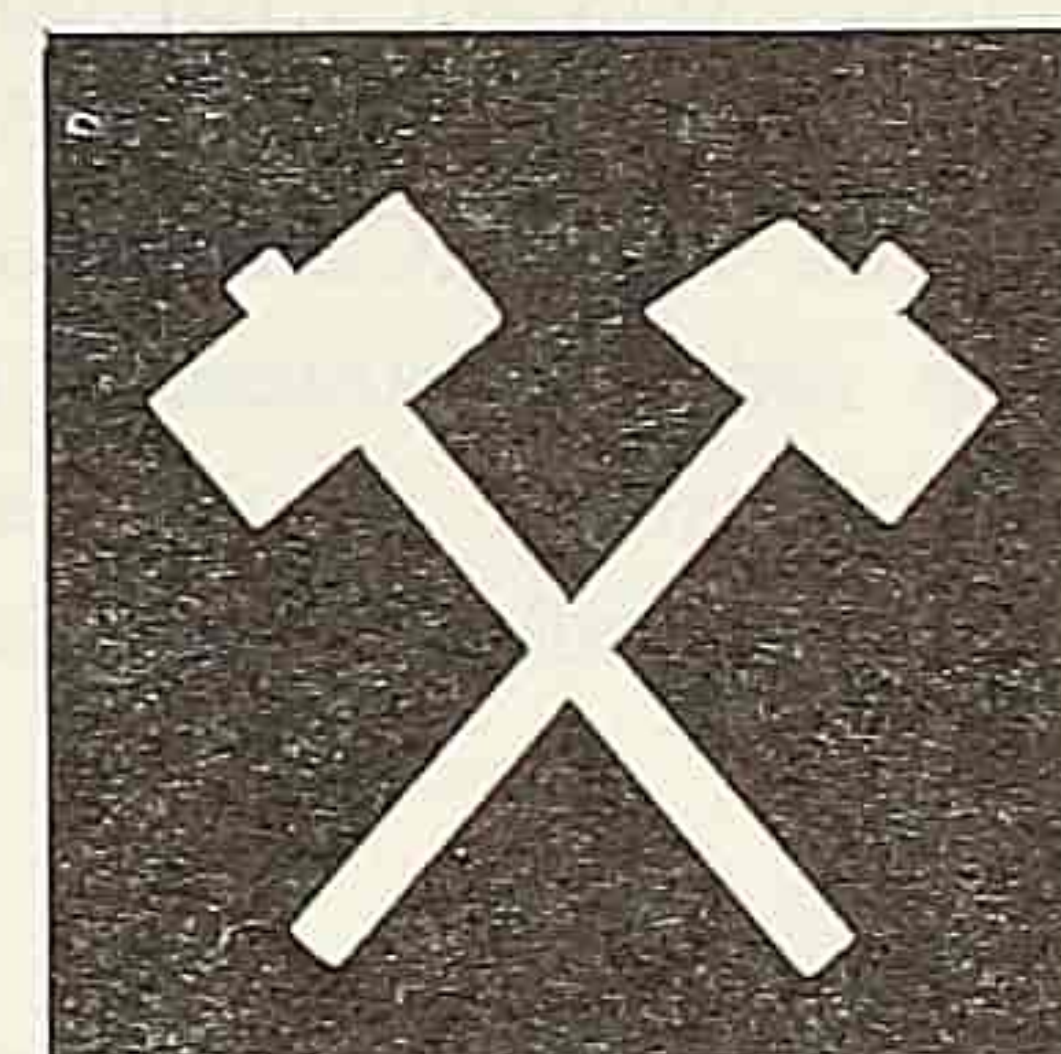
Ovim se stavljaju na javnu diskusiju predlozi jugoslovenskih standarda iz oblasti cinkovih ruda i koncentrata, i to:

- Predlog br. 11613 Cinkov koncentrat. Metode hemijskih ispitivanja.
Određivanje bizmuta JUS B.G8.365
- Predlog br. 11614 Cinkov koncentrat. Metode hemijskih ispitivanja
Određivanje germanijuma JUS B.G8.366
- Predlog br. 11615 Cinkov koncentrat. Metode hemijskih ispitivanja
Određivanje kobalta JUS B.G8.367

Nacrte standarda pripremili su stručnjaci hemijske industrije »Zorka«, Šabac. Nacrti ovih standarda razmatrani su na sastanku Stručne komisije za standardizaciju cinkovog koncentrata 16. X. 1975. godine.

Predlozi standarda pripremljeni su u Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju i razaslani zainteresovanim radnim organizacijama.

Interesenti koji nisu dobili predloge ovih standarda mogu se obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju, Beograd, Slobodana Penezića-Krcuna 35(IV) sa zahtevom da im se materijal dostavi.

iz oblasti kuhinjske opreme

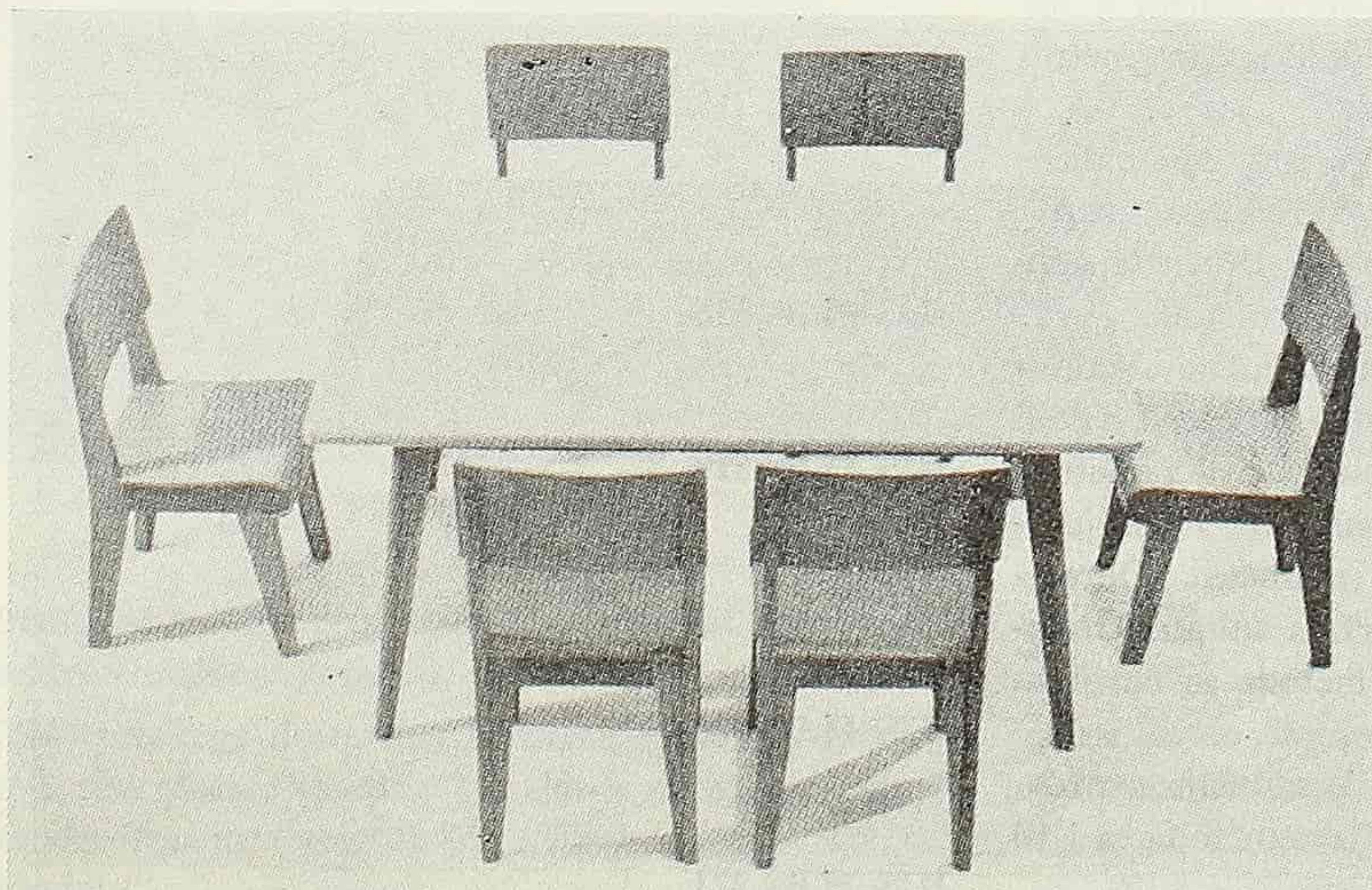
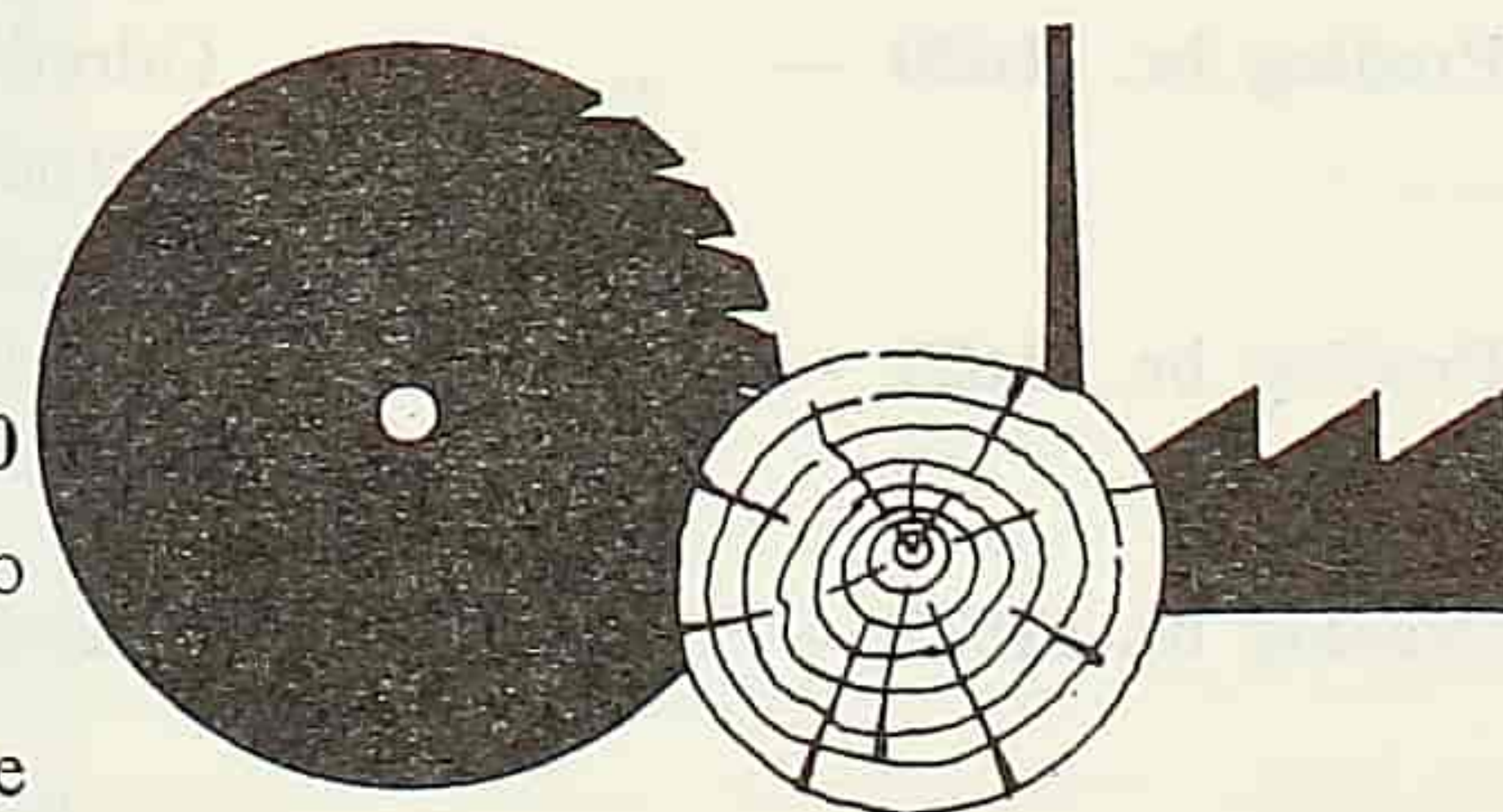
Krajnji rok za dostavljanje primedbi je 1. mart 1976. godine.

Ovim se stavlja na javnu diskusiju predlog sledećeg jugoslovenskog standarda:

- Predlog br. 11616 Kuhinjska oprema. Usaglašene mere JUS D.E2.020

Predlog standarda izrađen je prema Međunarodnom standardu ISO br. 3055, kao rezultat rada Komiteta TC-59.

Zainteresovane radne organizacije koje nisu dobile tekst ovog predloga mogu se obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju, Cara Uroša 54, sa zahtevom da im se materijal dostavi.

iz oblasti tekstilne industrije

Krajnji rok za dostavljanje primedbi je 1. mart 1976. godine.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju sledeći predlozi standarda:

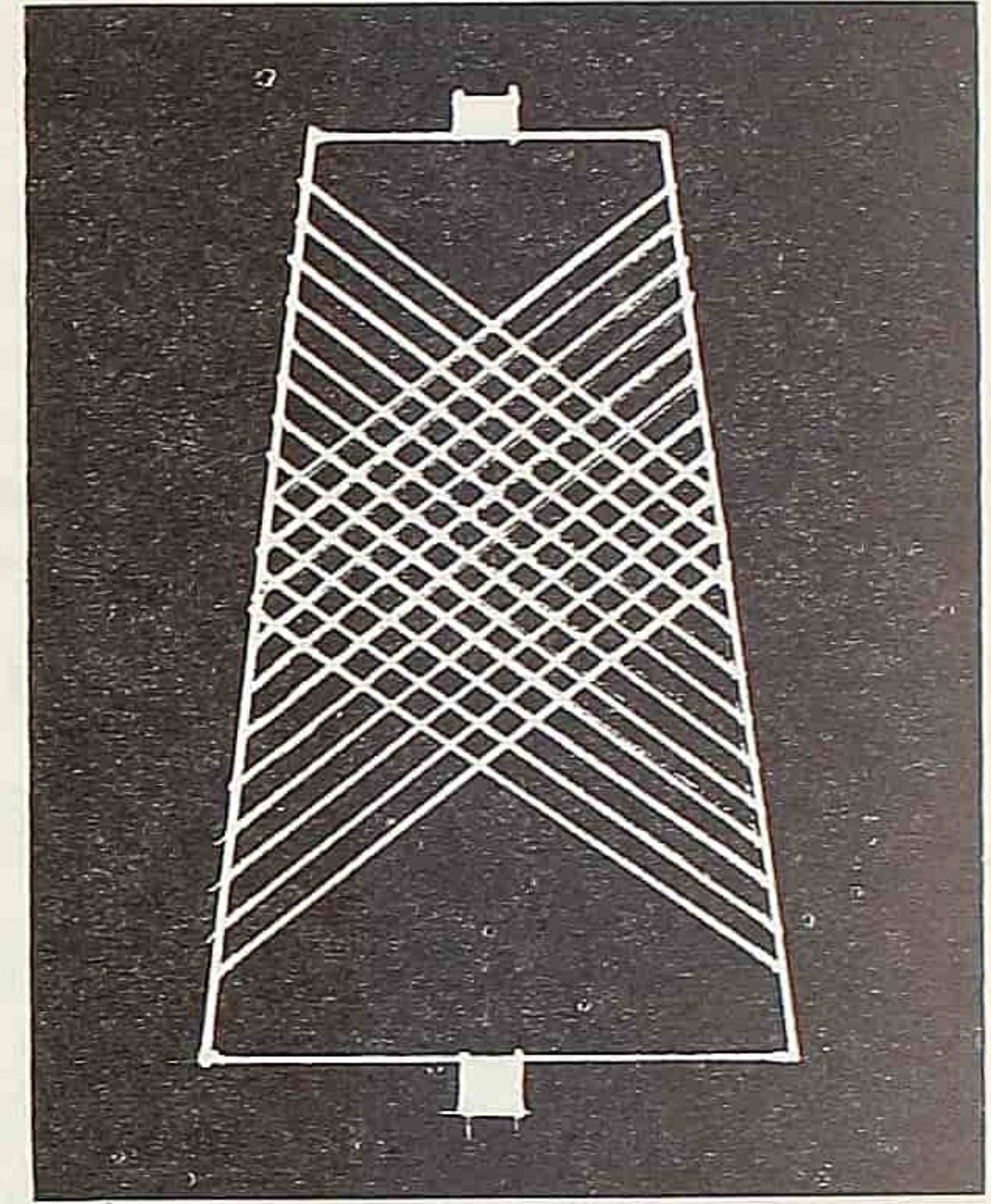
Predlog br. 11617 Tekstilni podni zastirači. Tepisi ručne izrade. Opšti uslovi izrade i isporuke **JUS F.C2.204**

Predlog br. 11618 Tekstilni podni zastirači. Čilimi. Opšti uslovi izrade i isporuke **JUS F.C2.205**

Predlogom standarda JUS F.C2.204 revidiraju se postojeći standardi JUS F.C2.080 i grupa standarda JUS F.C2.101 do 113.

Predlogom standarda JUS F.C2.205 revidiraju se postojeći standardi JUS F.C2.090 i grupa standarda JUS F.C2.130 do 132.

Zainteresovane radne organizacije koje nisu dobile tekst ovih predloga mogu se obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju, Beograd, Cara Uroša 54, sa zahtevom da im se predlozi (neki ili svi) dostave radi stavljanja eventualnih primedbi, izmena ili dopuna.

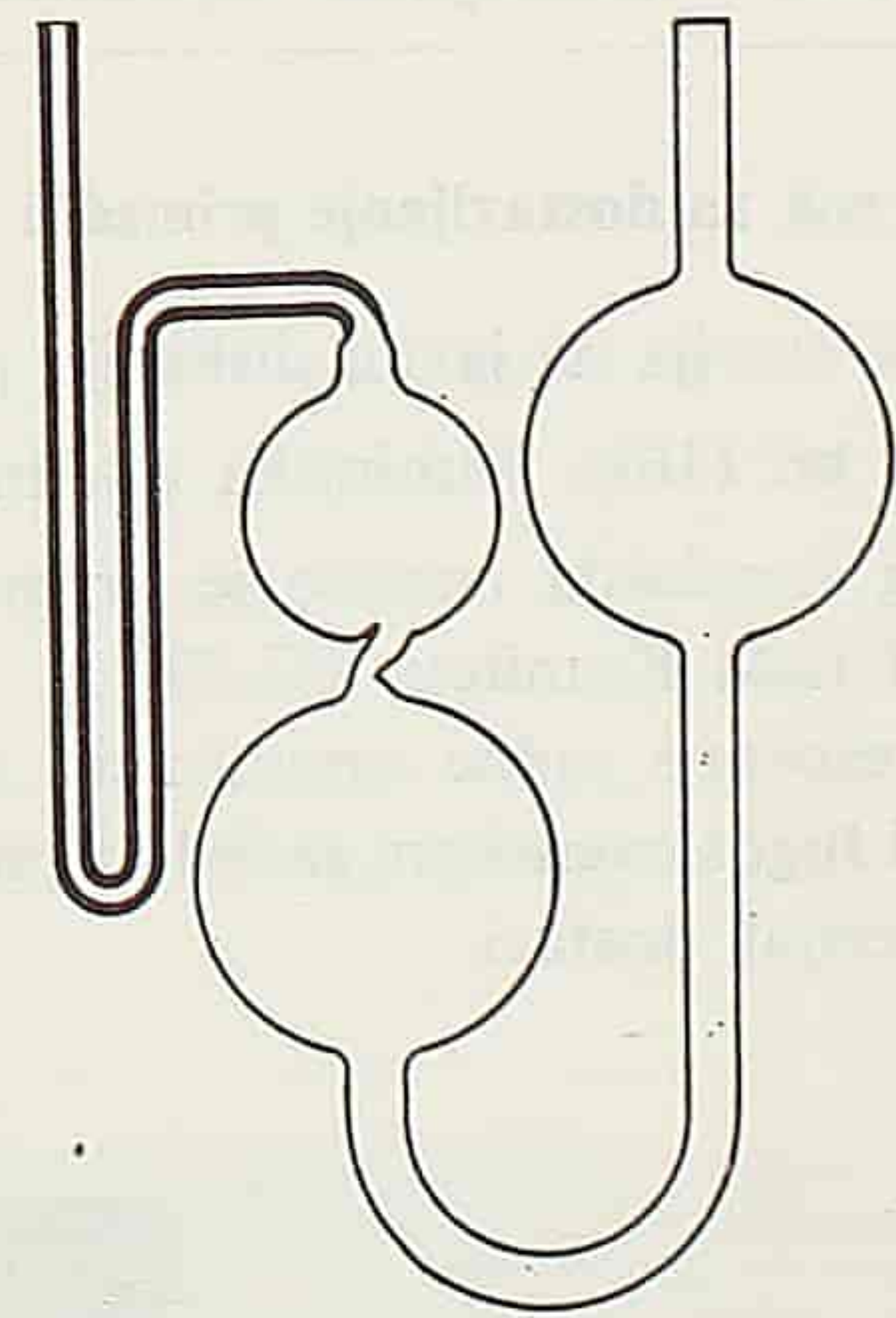

iz oblasti metoda ispitivanja tehničkog natrijum-silikata i kalijum-silikata

Krajnji rok za dostavljanje primedbi je 1. mart 1976. godine.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju sledeći predlozi jugoslovenskih standarda:

Predlog br. 11619 —	Natrijum-silikati i kalijum-silikati, tehnički.	Uzorci i metode ispitivanja.	
		Opšte odredbe	JUS H.B8.313
Predlog br. 11620 —	„	Određivanje zapreminske mase. Metode pomoću areometra i piknometra	JUS H.B8.314
Predlog br. 11621 —	„	Određivanje suvih materija. Gravimetrijska metoda	JUS H.B8.315
Predlog br. 11622 —	„	Izračunavanje odnosa $\frac{\text{SiO}_2}{\text{Na}_2\text{O}}$	
		ili $\frac{\text{SiO}_2}{\text{K}_2\text{O}}$	JUS H.B8.316
Predlog br. 11623 —	„	Određivanje sadržaja silicijum-dioksida prevođenjem u nerastvorni oblik. Gravimetrijska metoda	JUS H.B8.317
Predlog br. 11624 —	„	Određivanje sadržaja ugljen-dioksida (izraženog kao Na_2CO_3 ili K_2CO_3). Gasno-volumetrijska metoda	JUS H.B8.318
Predlog br. 11625 —	„	Određivanje ukupne alkalnosti (izražene kao Na_2O ili K_2O). Volumetrijska metoda	JUS H.B8.319
Predlog br. 11626 —	„	Natrijum-silikati i kalijum-silikati, tehnički. Određivanje sadržaja sulfata. Gravimetrijska metoda sa barijum-sulfatom	JUS H.B8.320
Predlog br. 11627 —	„	Određivanje sadržaja gvožđa. Fotometrijska metoda sa 1,10 fenantrolinom	JUS H.B8.321

Šesta predloga standarda (JUS H.B8.314 do JUS H.B8.318) izrađeno je u Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju uz saradnju predstavnika »Galenike« — Farmaceutsko-hemijske industrije, OOUR Fabrika hemijskih proizvoda — Zemun, Radivojević Ljubiše, dipl. ing. na bazi preporuka standarda Međunarodne organizacije za standardizaciju, Tehničkog komiteta za hemiju (ISO/R TC 47).

Predloge standarda JUS H.B8.313, 320 i 321 preveo je Radivojević Ljubiša, dipl. ing., na bazi standarda i preporuke ISO/R 1686, ISO 3200 i 3201, a obrađeni su u ovom Zavodu.

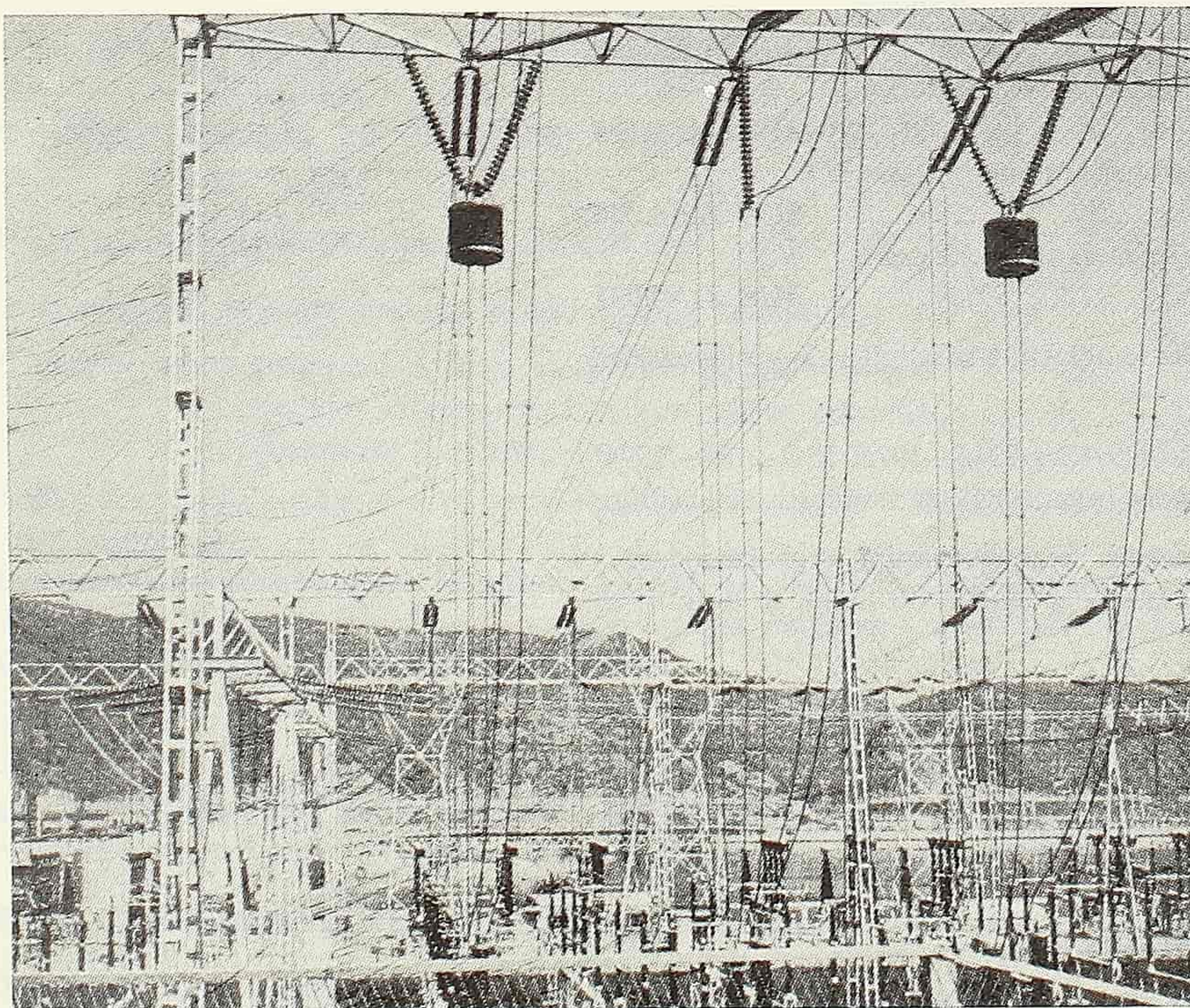
Interesenti koji nisu dobili navedene predloge standarda mogu se obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju, Beograd, Cara Uroša 54, p.p. 933, sa zahtevom da im se naknadno dostave.

iz oblasti energetskih kablova

Krajnji rok za dostavljanje primedbi je **1. mart 1976. godine.**

Ovim se stavlja na javnu diskusiju predlog jugoslovenskog standarda

Predlog br. 11628 Elektroenergetika. Dozvoljeno opterećenje strujom kablova sa izolacijom od polietilena i plastom od termoplastične mase na bazi polivinilhlorida, za napone do 35 kV **JUS N.C5.236**

Predlog standarda pripremio je sekretarijat Tehničkog odbora TO 20 Jugoslovenskog elektrotehničkog komiteta (JEK).

Tekst predloga dostavljen je zainteresovanim radnim organizacijama. Organizacije koje nisu dobile predlog standarda mogu se obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju, Beograd, Cara Uroša 54, p.p. 933, sa zahtevom da im se naknadno dostavi.

iz oblasti građevinarstva

Krajnji rok za dostavljanje primedbi je 1. mart 1976. godine.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju predlozi jugoslovenskih standarda iz oblasti građevinarstva:

Predlog br. 11640 — Hidroizolacione trake. Metode ispitivanja..	JUS U.M8.080
Predlog br. 11641 — Impregnirani bituminizirani materijal	JUS U.M3.225
Predlog br. 11642 — Metode ispitivanja bitumenskih masa	JUS U.M8.085
Predlog br. 11643 — Krovne hidroizolacije	JUS U.F4.010
Predlog br. 11644 — Podzemne hidroizolacije	JUS U.F5.010

Ove predloge pripremlilo je Udruženje za izolacione materijale IZMA.

Zainteresovane radne organizacije ili institucije koje nisu dobile tekstove ovih predloga mogu se obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju, Beograd, Cara Uroša 54, p.p. 933, sa zahtevom da im se dostave radi stavljanja eventualnih primedbi ili dopuna.

iz oblasti informacije i dokumentacije

Krajnji rok za dostavljanje primedbi je 1. mart 1976. godine.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju sledeći predlozi jugoslovenskih standarda:

Predlog br. 11645 Indeksiranje sadržaja dokumenata. Principi, pojmovi, opšta pravila	JUS A.C1.200
Predlog br. 11646 Smernice za sastavljanje i dalji razvoj tezaurusa na srpskohrvatskom jeziku	JUS A.C1.205
Predlog br. 11647 Međunarodno standardizovano numerisanje knjiga	JUS Z.A4.030
Predlog br. 11648 Međunarodno standardizovano numerisanje serijskih publikacija	JUS Z.A4.031

Predloge standarda su pripremili stručnjaci iz te oblasti, u saradnji sa Jugoslovenskim zavodom za standardizaciju.

Predlozi su rađeni na osnovu dokumenata ISO/DIS 1146—1975, ISO 2788—1974, ISO 2108—1972, ISO 3297—1975 Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO).

Predlozi standarda su umnoženi i dostavljeni zainteresovanim organizacijama i institucijama. Oni koji nisu dobili navedene predloge standarda mogu se obratiti sa zahtevom da im se isti dostave.

iz oblasti mernih transformatora

Krajnji rok za dostavljanje primedbi je 1. mart 1976. godine.

Ovim se stavlja na javnu diskusiju predlog jugoslovenskog standarda

Predlog br. 11629 Naponski transformatori. Opšti tehnički uslovi	JUS N.H9.121
--	--------------

Predlog standarda pripremio je sekretarijat Tehničkog odbora TO 38 Jugoslovenskog elektrotehničkog komiteta (JEK).

Tekst predloga dostavljen je zainteresovanim radnim organizacijama. Organizacije koje nisu dobile predlog standarda mogu se obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju, Beograd, Cara Uroša 54, p.p. 933, sa zahtevom da im se naknadno pošalje.

iz oblasti elektromehaničkih sastavnih delova za elektronske uređaje

Krajnji rok za dostavljanje primedbi je 1. mart 1976. godine.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju sledeći predlozi Jugoslovenskih standarda:

Predlog br. 11630	Postupak 5b. Korekcija jačine struje u zavisnosti od temperature okoline	JUS N.R4.416
Predlog br. 11631	Postupak 9b. Temperaturna izdržljivost pri električnom opterećenju	JUS N.R4.427
Predlog br. 11632	Postupak 9c. Vek trajanja pri mehaničkom radu i električnom opterećenju	JUS N.R4.428
Predlog br. 11633	Postupak 9d. Izdržljivost sistema za zadržavanje kontakta i zaptivanja	JUS N.R4.429
Predlog br. 11634	Postupak 11c. Dugotrajno izlaganje povišenoj temperaturi sa vlagom.	JUS N.R4.434
Predlog br. 11635	Postupak 11d. Promene temperature	JUS N.R4.435
Predlog br. 11636	Postupak 11i. Povišena temperatura bez vlage	JUS N.R4.440
Predlog br. 11637	Postupak 21. Otpornost prigušenja pri radio-frekvencijama	JUS N.R4.475
Predlog br. 11638	Postupak 22. Kapacitet	JUS N.R4.476

Predlog je uradio TO 48 — Jugoslovenski elektrotehnički komitet, na bazi IEC dokumentacije i u saradnji sa Jugoslovenskim zavodom za standardizaciju.

Preduzeća, ustanove, institucije i drugi zainteresovani koji nisu dobili ove predloge mogu se obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju, Beograd, Cara Uroša 54, p.p. 933, sa zahtevom da im se naknadno dostave.

iz oblasti aparata za električna merenja (revizija)

Krajnji rok za dostavljanje primedbi je 1. mart 1976. godine.

Ovim se stavlja na javnu diskusiju sledeći predlog standarda:

Predlog br. 11639	Električni pokazni merni instrumenti sa neposrednim delovanjem i njihov pribor (revizija postojećeg standarda)	JUS L.G1.020
-------------------	--	--------------

Predlog standarda urađen je u okviru Tehničkog odbora TO 13B JEK-a (Pokazni merni instrumenti).

Zainteresovane radne organizacije koje nisu dobile tekst predloga standarda mogu se obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju, Beograd, Cara Uroša 54, pp. 933, sa zahtevom da im se naknadno dostavi.

iz oblasti uređaja za grejanje i hlađenje

Krajnji rok za dostavljanje primedbi je 1. mart 1976. godine.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju:

Predlog br. 11649	— Čelični radijatori za transformatore širine 330.....	JUS M.E6.061
Predlog br. 11650	— Čelični radijatori za transformatore širine 530.....	JUS M.E6.062

Ove predloge je izradila Fabrika radijatora iz Danilovgrada.

Zainteresovane radne organizacije koje nisu dobile tekstove predloga standarda mogu se obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju, Beograd, Ulica cara Uroša broj 54 (p.p. 933) najkasnije do 1. februara 1976. godine, da im se isti dostave.

iz oblasti grejanja

Krajnji rok za dostavljanje primedbi je 1. mart 1976. godine.

Ovim se stavlja na javnu diskusiju:

Predlog br. 11651 — Proračun potrebne količine toplote za grejanje **JUS M.E6.010**

Ovaj predlog su izradili predstavnici Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju i Društvo za grejanje, hlađenje i klimatizaciju Saveza mašinskih i elektrotehničkih inženjera i tehničara Srbije.

Predlog je umnožen i podeljen učesnicima VI seminaru o grejanju, hlađenju i klimatizaciji.

Zainteresovane radne organizacije i ustanove koje nisu dobile tekst predloga mogu se obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju, Beograd, Ulica cara Uroša broj 54 (p.p. 933), najkasnije do 1. februara 1976. godine.

iz oblasti kondenzatora i otpornika za elektronske uređaje

Krajnji rok za dostavljanje primedbi je 1. mart 1976. godine.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju sledeći predlozi Jugoslovenskih standarda iz oblasti kondenzatora i otpornika za elektronske uređaje:

- Predlog br. 11652** Nepromenljivi kondenzatori za jednosmernu struju sa dielektrikom od polistirena. Opšti zahtevi i metode ispitivanja **JUS N.R2.051**
- Predlog br. 11653** Nepromenljivi metalizirani polikarbonatni kondenzatori za jednosmernu struju. Opšti zahtevi i metode ispitivanja **JUS N.R2.052**
- Predlog br. 11654** Nepromenljivi metalizirani polietilentereftalatni kondenzatori za jednosmernu struju. Opšti zahtevi i metode ispitivanja **JUS N.R2.053**
- Predlog br. 11655** Aluminijski elektrolitski kondenzatori sa čvrstim i tečnim elektrolitom. Opšti zahtevi i metode ispitivanja **JUS N.R2.503**
- Predlog br. 11656** Polarizovani tantal kondenzatori sa poroznom anodom i čvrstim elektrolitom u metalnom kućištu (Tip 3) klimatske kategorije 55/125/56 .. **JUS N.R2.622**
- Predlog br. 11657** Polarizovani tantal kondenzatori sa poroznom anodom i čvrstim elektrolitom, zaštićeni epoksi-smolom (Tip 3), 3—35V Klimatske kategorije 55/085/21 **JUS N.R2.623**
- Predlog br. 11658** Nepromenljivi nemotani otpornici malih snaga. Opšti zahtevi i metode ispitivanja **JUS N.R3.021**
- Predlog br. 11659** Nepromenljivi precizni otpornici. Opšti zahtevi i metode ispitivanja **JUS N.R3.022**
- Predlog br. 11660** Nepromenljivi nemotani otpornici malih snaga. Ugljeni kompozicioni otpornici klimatske kategorije 55/100/10 **JUS N.R3.051**
- Predlog br. 11661** Nepromenljivi nemotani otpornici malih snaga. Metalni slojni otpornici kategorije 55/155/21 **JUS N.R3.151**

Predlozi su urađeni od strane TO 40 Jugoslovenskog elektrotehničkog komiteta na bazi IEC dokumentacije i u saradnji sa Jugoslovenskim zavodom za standardizaciju. Preduzeća, ustanove, institucije i drugi zainteresovani koji nisu dobili ove predloge, mogu se obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju, Beograd, p.p. 933 sa zahtevom da im se dostave.

objavljeni jugoslovenski standardi

»Službeni list SFRJ« br. 2 od 10. januara 1975. godine

JUS B.C8.020	—	Cementi Metode ispitivanja cemenata proizvedenih na bazi portland-klinkera	59,00
JUS U.J5.070	—	„ Toplotna tehnika u visokoj gradnji: Dimenzioniranje i vrednovanje izolacija grejanja i hlađenja..	59,00
JUS U.J5.100	—	„ Ventilacioni bilans stana	29,00
JUS U.J5.110	—	„ Ispitivanje grejnih tela	29,00
JUS U.J5.128	—	„ Bekmanov termometar	14,00
JUS U.J5.138	—	„ Ravni termometri za mašine	20,00
JUS U.J5.148	—	„ Termoparovi	26,00

Navedeni standardi iz tačke 1. ovog rešenja obavezni su i stupaju na snagu 1. marta 1975. godine.

»Službeni list SFRJ« br. 35 od 18. jula 1975. godine

JUS C.A2.026	—	Sinterovani metalni materijali „ nepropustljivi sinterovani metalni materijali i tvrdi metali. Određivanje gustoće	14,00
JUS C.A2.027	—	„ Tvrdi metali. Određivanje jačine koercitivnog polja magnetizacije	10,00
JUS C.A2.041	—	„ Određivanje gustoće i otvorene poroznosti	14,00
JUS C.A2.042	—	„ Određivanje sadržaja ulja	10,00
JUS C.A4.036	—	„ Određivanje Lungovog modula	10,00
JUS C.A4.320	—	„ Određivanje radijalne čvrstoće čaura pri drobljenju	10,00
JUS C.A4.321	—	„ Epruveta za ispitivanje zatezanjem sinterovanih metalnih materijala osim tvrdih metala	10,00

Navedeni standardi obavezni su i stupaju na snagu 1. oktobra 1975. godine.

»Službeni list SFRJ« br. 36 od 25. jula 1975. godine

JUS Z.M3.210	—	Ambalaža od plastične mase „ Nosiljke za staklene boce (»evro-boce«) za pivo, zapremine 0,5	23,00
--------------	---	--	-------

Naveden standard obavezan je i stupa na snagu 1. oktobra 1975. godine.

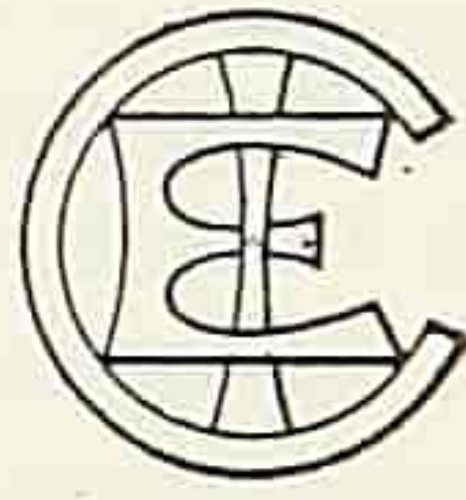
»Službeni list SFRJ« br. 44 od 5. septembra 1975. godine.

JUS U.M3.010	—	Bitumen za kolovoze. Uslovi kvaliteta	14,00
--------------	---	---	-------

Navedeni standard obavezan je i stupa na snagu 1. oktobra 1975. godine.

pozivamo sve naše čitaoce, saradnike iz oblasti
standardizacije, stručnjake svih grana privrede
na saradnju u našem
biltenu »standardizacija«
dopise, članke, pitanja, mišljenja i predloge slati
na adresu izdavača.

Redakcija

međunarodna
standardizacija

primljena dokumentacija

Ovaj pregled sadrži predloge međunarodnih standarda, usvojene međunarodne standarde i drugu važniju dokumentaciju koju je Jugoslovenski zavod za standardizaciju primio od Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO) i Međunarodne elektrotehničke komisije (IEC).

Preporučuje se zainteresovanima da koriste ovu dokumentaciju uvidom u prostorijama Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju, ili po posebnom traženju, putem izrade kopija, uz obavezu plaćanja troškova reprodukcije.

dokumentacija ISO

ISO/TC 8 — Brodogradnja

- Predlozi međunarodnih standarda:
br. 3903 »Brodogradnja. Obični brodski pravougaoni prozori«
br. 3916 »Brodogradnja. Unutrašnja plovidba. Mreže od čelične užadi ili konopaca«
(Rok za primedbe je 1. III 1976.)

ISO/TC 12 — Veličine, jedinice, simboli i faktori i tablice za preračunavanje

- Predlozi međunarodnih standarda:
br. 31/III »Veličine i jedinice za mehaniku«
br. 31/IV »Veličine i jedinice za toplotu«
(Rok za primedbe je 1. III 1976.)

ISO/TC 22 — Drumska vozila

- Predlozi međunarodnog standarda:
br. 3911 »Točkovi/naplaci. Nomenklatura, označavanje, obeležavanje i jedinice merenja«
(Rok za primedbe je 1. III 1976.)

ISO/TC 23 — Poljoprivredne mašine i traktori

- Predlog međunarodnog standarda:
br. 3918 »Unutrašnja oprema za farme i uzgajališta. Instalacije za mužu. Rečnik«
(Rok za primedbe je 1. III 1976.)

ISO/TC 25 — Liveno gvožđe

- Međunarodni standardi:
br. 945 »Liveno gvožđe. Označavanje mikrostrukture grafita u livenom gvožđu«
br. 946 »Sivi liv. Ispitivanje žilavosti sivog liva na epruvetama bez zareza«

ISO/TC 29 — Sitan alat

- Predlozi međunarodnih standarda:
br. 3936 »Redukcione čaure sa poprečnim žlebom za vođenje, sa spoljnim i unutrašnjim konusom 7/24. Dimenzije«
br. 3937 »Trnovi sa Morze-konusom i konusom 7/24, za glodala sa poprečnim žlebom«
(Rok za primedbe je 1. III 1976.)

ISO/TC 34 — Poljoprivredni prehrambeni proizvodi

- Međunarodni standard:
br. 3495 »Mleko u prahu. Određivanje sadržaja mlečne kiseline i soli«
Predlozi međunarodnih standarda:
br. 3960 »Masti i ulja. Određivanje peroksidnog broja«
br. 3961 »Masti i ulja. Određivanje jednog broja«
br. 3972 »Organoleptička ispitivanja. Određivanje oštine ukusa«
(Rok za primedbe je 1. III 1976.)

ISO/TC 35 — Boje i lakovi

- Predlog međunarodnog standarda:
br. 787/XX XXII »Opše metode za ispitivanja piglinata. Deo XX do XXII«
(Rok za primedbe je 1. III 1976.)

ISO/TC 36 — Kinematografija

- Predlozi međunarodnih standarda:
br. 4242 »Kinematografija. Rastojanja snimajućih glava za dvokanalno snimanje na magnetnoj traci od 16 mm. Položaji i dimenzije širina«

- br. 4243 »Kinematografija. Površina slika i površina za snimanje zvuka na kinematografskom filmu od 16 mm, položaji i dimenzije širina«
(Rok za primedbe je 1. III 1976.)

ISO/TC 38 — Tekstil

Međunarodni standardi:

- br. 270 »Tekstilna vlakna. Određivanje vlakana pojedinačnim merenjem vlakana«
br. 1130 »Tekstilna vlakna. Metode uzimanja uzoraka za ispitivanja«
br. 1346 »Polipropilenska užad iz monofilamenta i tekstilnih traka sa tri žice u kablju i osam upletenih žica. Osnovne karakteristike«

Predlozi međunarodnih standarda:

- br. 3932 »Tkanine. Merenje širina«
br. 3933 »Tkanine. Merenje dužina«
br. 5088 »Tekstil. Kvantitativna analiza mešavine tri vrste vlakana«
br. 5089 »Tekstil. Priprema laboratorijskih uzoraka i epruveta za hemijsku analizu«
(Rok za primedbe je 1. III 1976.)

ISO/TC 39 — Mašine alatke

Predlog međunarodnog standarda:

- br. 3875 »Uslovi ispitivanja za brusilice za spoljno bušenje bez šiljaka«
(Rok za primedbe je 1. III 1976.)

ISO/TC 44 — Zavarivanje

Predlog međunarodnog standarda:

- br. 3821 »Zavarivanje. Creva za gasno zavarivanje i slične procese«
(Rok za primedbe je 1. III 1976.)

ISO/TC 45 — Elastomeri i proizvodi na bazi elastomera

Međunarodni standardi:

- br. 1817 »Guma. Metode određivanja otpornosti prema tečnostima«
br. 2856 »Elastomeri. Opšti zahtevi za dinamička ispitivanja«

ISO/TC 46 — Dokumentacija

Međunarodni standard:

- br. 435 »Mikrokopiranje. Merenje osvetljenosti ekrana aparata za čitanje«

ISO/TC 47 — Hemija

Međunarodni standard:

- br. 3425 »Sumpor, tehnički. Određivanje pepela na 850 do 900 °C i ostatka na 200 °C«

Predlog međunarodnog standarda:

- br. 4275 »Amonijumhidrokarbonat, tehnički (uključujući prehrambene proizvode). Određivanje sadržaja arsena«
(Rok za primedbe je 1. III 1976.)

ISO/TC 59 — Zgradarstvo

Predlozi međunarodnih standarda:

- br. 3880/I Zgradarstvo. Stepence. Rečnik. Deo I«
br. 3881 »Zgradarstvo. Modularna koordinacija. Stepence. Glavne dimenzije«
(Rok za primedbe je 1. III 1976.)

ISO/TC 61 — Plastične mase

Međunarodni standard:

- br. 194 »Spisak ekvivalentnih termina za plastične mase«

ISO/TC 85 — Nuklearna energija

Međunarodni standardi:

- br. 361 »Osnovni simbol za jonizujuće zračenje«
br. 1709 »Nuklearna energija. Principi o kritičnoj sigurnosti u rukovanju i korišćenju fisionog materijala«
Predlog međunarodnog standarda:
br. 1677.3 »Zatvarači radioaktivni izvori. Opšte«
(Rok za primedbe je 1. III 1976.)

ISO/TC 89 — Ploče vlaknatice

Predlog međunarodnog standarda:

- br. 3931 »Ploče vlaknatice. Određivanje transverzalne unutrašnje veze«
(Rok za primedbe je 1. III 1976.)

ISO/TC 91 — Površinski aktivna sredstva

Međunarodni standard:

- br. 685 »Analiza sapuna. Određivanje ukupnog sadržaja alkalija i masnih materija«

ISO/TC 92 — Ispitivanje protivpožarne otpornosti građevinskog materijala

Međunarodni standard:

- br. 3261 »Ispitivanje požara. Rečnik«

ISO/TC 101 — Transporteri i elevatori

Međunarodni standardi:

- br. 1049 »Oprema za kontinuirani transport rasutog materijala. Vibracioni transporteri i dodavači«
br. 1050 »Oprema za kontinuirani transport rasutog materijala. Pužni transporteri«
br. 1535 »Oprema za kontinuirani transport rasutog materijala. Transporteri sa trakama. Odstojanje trake od prepreke«
br. 1536 »Oprema za kontinuirani transport rasutog materijala. Transporteri sa koritastom trakom. Bubnjevi«
br. 1537 »Oprema za kontinuirani transport rasutog materijala. Transporteri sa koritastom trakom. Valjci«

- br. 1807 »Oprema za kontinuirani transport rasutog materijala. Oscilatorni transporteri dodavači, pravougaonog i trapezoidalnog oblika. Osnovne karakteristike korita«
- br. 1815 Oprema za kontinuirani transport rasutog materijala. Vibracioni cevasti transporteri i dodavači. Osnovne karakteristike korita«
- br. 1816 »Oprema za kontinuirani transport rasutog materijala. Transporteri sa trakom. Osnovne karakteristike pogonskih valjaka«
- br. 1820 »Oprema za kontinuirani transport rasutog materijala. Uređaj za uskladištenje: bunker, silosi, zatvarači. Propisi bezbednosti«
- br. 1821 »Oprema za kontinuirani transport rasutog materijala. Transporteri i dodavači sa trakom. Propisi bezbednosti«
- br. 2109 »Oprema za kontinuirani transport rasutog materijala. Laki transporteri sa trakom. Valjci i bubnjevi«
- br. 2125 »Oprema za kontinuirani transport rasutog materijala. Vibracioni i oscilatorni transporteri i dodavači. Propisi bezbednosti«
- br. 2139 »Oprema za kontinuirani transport rasutog materijala. Oscilatorni cevasti transporteri i dodavači. Osnovne karakteristike korita«
- br. 2140 »Oprema za kontinuirani transport rasutog materijala. Člankasti transporteri«
- br. 2149 »Oprema za kontinuirani transporter rasutog materijala. Kružni viseći transporteri. Propisi bezbednosti«
- br. 2150 »Oprema za kontinuirani transport rasutog materijala. Kružni viseći transporteri na dve staze sa vučnim lancem. Propisi bezbednosti«
- br. 2196 »Oprema za kontinuirani transport rasutog materijala. Donji transporteri sa lancem. Propisi bezbednosti«

Predlog međunarodnog standarda:
br. 3922 »Oprema za kontinuirani transport rasutog materijala. Rotacioni dodavači. Dimenzije«
(Rok za primedbe je 1. III 1976.)

ISO/TC 102 — Železne rude

Međunarodni standard:
br. 3084 »Železne rude. Eksperimentalne metode za procenjivanje varijacije kvaliteta«

ISO/TC 106 — Materijal i proizvodi za zubarstvo

Međunarodni standard:
br. 1942/III »Terminološki rečnik za zubarstvo. Lista 3: Zubarski instrumenti i oprema«

ISO/TC 108 — Mehaničke vibracije i udari

Predlog međunarodnog standarda:
br. 3719 »Mašine za uravnotežavanje. Simboli na komandnoj tabli«

ISO/TC 110 — Vozila unutrašnjeg transporta

Međunarodni standardi:
br. 1044 »Vozila unutrašnjeg transporta. Pogonski akumulatori električnih vozila. Naponi«

br. 1074 »Ispitivanje stabilnosti viljuškara«
br. 1084 »Vozila unutrašnjeg transporta. Definicija i nazivna vučna sila«

ISO/TC 119 — Materijali i proizvodi metalurgije praha

Predlozi međunarodnih standarda:
br. 3907 »Tvrđi metali. Određivanje ukupnog sadržaja ugljenika. Gravimetrijska metoda«
br. 3928 »Sinterovani metalni materijali (izuzev tvrdih metala). Epruvete za ispitivanje na zamor«
(Rok za primedbe je 1. III 1976.)

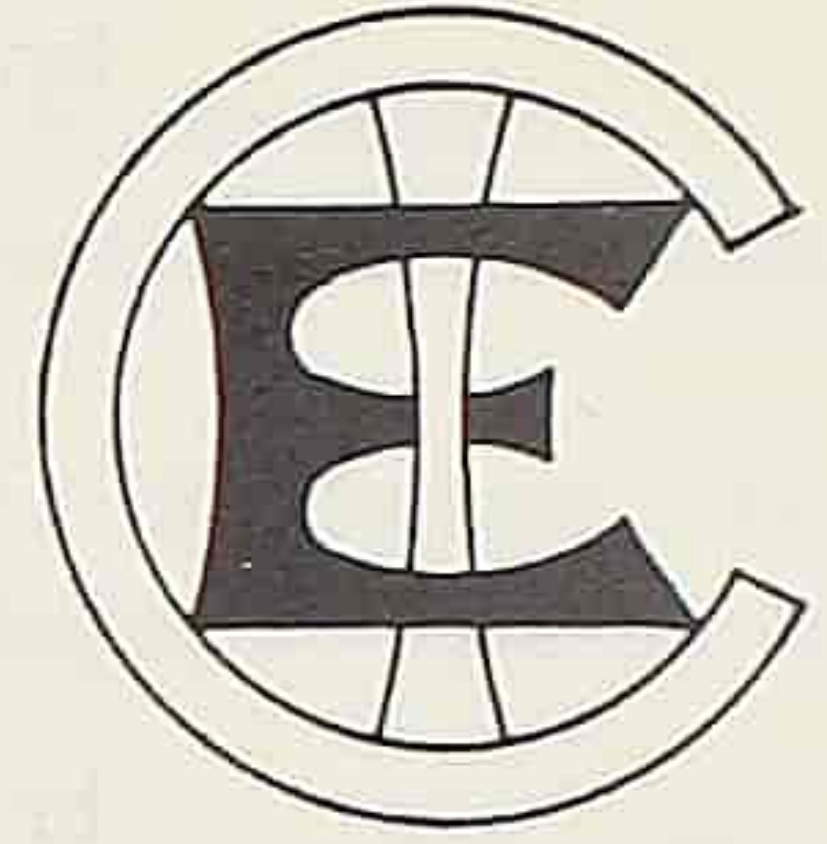
ISO/TC 127 — Mašine za zemljane radove

Međunarodni standard:
br. 3457 »Mašine za zemljane radove. Zaštitni limovi i ploče. Definicije i specifikacije«

ISO/TC 131 — Hidraulični sistemi i njihovi organi

Predlog međunarodnog standarda
br. 3916 »Hidraulični sistemi i njihovi organi. Analiza zagađivanja. Metode prikazivanja rezultata analize«
(Rok za primedbe je 1. III 1976.)

dokumentacija IEC

IEC/SC 3C Grafički simboli za električnu opremu

Druga dopuna, 417B, publikacije 417: »Grafički simboli koji se upotrebljavaju na opremi«. Septembar 1975. god. Cena: 30 šv. fr.

IEC/TC 17 Prekidači i kontroleri

IEC publikacija 517 (prvo izdanje, 1975): »Visokonaponski aparati u metalnom oklopu nazivnog napona 72,5 kV i iznad«. Cena: 57 šv. fr.

IEC publikacija 337-1B (prvo izdanje 1975): Druga dopuna IEC publikacije 337-1 (1970). »Upravljačke sklopke (niskonaponski sklopni aparati za upravljačku i pomoćnu struju, uključujući kontaktore releje)«. Deo prvi: Opšte odredbe. Cena: 10 šv. fr.

IEC publikacija 292-1C (prvo izdanje, 1975): Treća dopuna IEC publikacije 292-1 (1969). »Niskonaponski starteri motora«. Deo prvi: »Direktni starteri naizmenične struje (pod punim naponom)«. Cena: 10 šv. fr.

IEC/TC 25 Električne i magnetske veličine i jedinice

Prva dopuna, 27-2A, publikacije 27-2 (I izdanje, 1972): »Slovni simboli primenjeni u elektro-

tehničima«. II deo: »Telekomunikacije i elektronika«. Avgust 1975. god. Cena: 31 šv. fr.

IEC/SC 32A Visokonaponski osigurači

Prva dopuna, 282-1A, publikacije 282-1 (1974): »Visokonaponski topljivi osigurači. I deo: Osigurači-omeđivači struje«. Septembar 1975. god. Cena: 8 šv. fr.

IEC/TC 42 Visokonaponska ispitivanja

Izveštaj sa sastanka u Otavi, od 2. do 4. jula 1975. godine.

IEC/SC 45A Nuklearna instrumentacija

IEC standard, publikacija 231D (1975)

Četvrta dopuna publikacije 231 (1967)

»Opšti principi instrumenata za reaktore. Principi instrumenata za reaktore sa vodom pod pritiskom«. Cena: 21,50 šv. fr.

IEC/TC 50 Klimatska i mehanička ispitivanja

IEC standard, publikacija 68-2-32 (1975), drugo izdanje: »Osnovna klimatska i mehanička ispitivanja«, Deo 2: Ispitivanja, postupak Ed: Slobodan pad. Cena: 16 šv. fr.

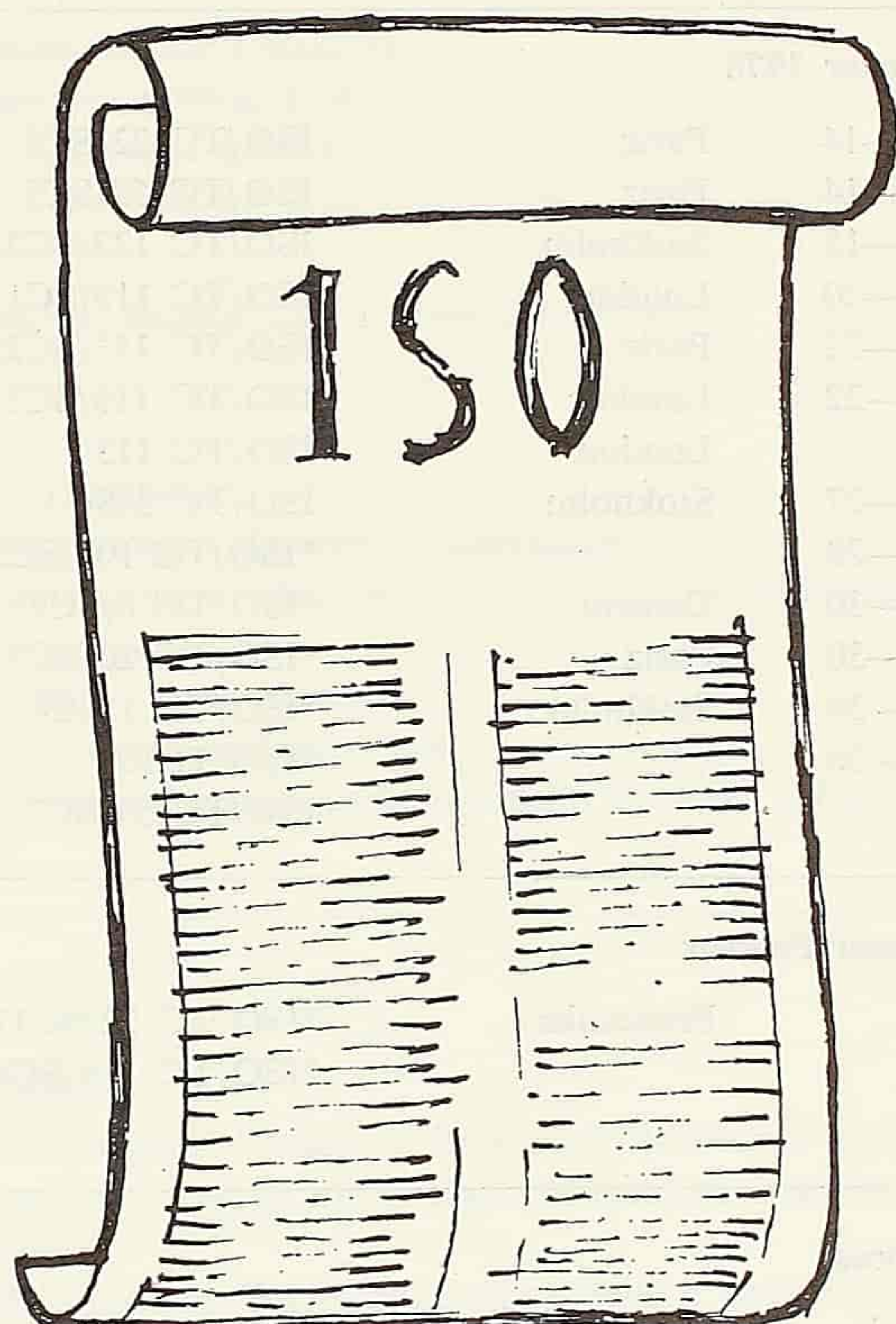
kalendar zasedanja

Kalendar zasedanja tehničkih komiteta, potkomiteta i drugih organa međunarodnih organizacija: Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO) i Međunarodne elektrotehničke komisije (IEC).

U ovoj rubrici objavljujemo nova sazvana i planirana zasedanja prema informacijama iz Biltena ISO i Biltena IEC, koja u prethodnim biltenima »Standardizacija« nisu objavljena.

Planirana zasedanja označena su znakom*. Datumi i mesta ovih zasedanja biće naknadno definitivno određeni.

Zainteresovana preduzeća, organizacije i ustanove koji žele da o svom trošku pošalju stručnjake na neko od ovih zasedanja, treba da se obrate Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju, Beograd, Cara Uroša br. 54, radi dobijanja potrebnih objašnjenja. Za učešće na zasedanju ISO i IEC potrebno je pismeno ovlašćenje Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju, pošto je JZS u tim organizacijama učlanjen u ime naše zemlje.

kalendar zasedanja ISO

ISO
1975

Decembar

1—3	Varšava	ISO/TC 110/SC2	— Vozila unutrašnjeg transporta. Bezbednost motornih vozila unutrašnjeg transporta
2—3	Brisel	ISO/TC 22/SC11	— Drumska vozila. Sigurnosno staklo
2—3	Pariz	ISO/TC 119/SC5	— Materijali i proizvodi metalurgije praha. Sinterovani metalni materijali (izuzev tvrdih metala)
2—3	Pariz	ISO/TC 131/SC2	— Hidraulični sistemi i njihovi organi. Pumpe, motori i integralni prenos
3—5	Brisel	ISO/TC 112/SC4	— Tehnologija vakuuma. Terminologija
4—5	Varšava	ISO/TC110	— Vozila unutrašnjeg transporta
4—5	Pariz	ISO/TC 119/SC3	— Materijali i proizvodi metalurgije praha. Metode uzimanja uzoraka i ispitivanja proizvoda od sinterovanog metala (izuzev od tvrdih metala)
4—5	Pariz	ISO/131/SC1	— Hidraulični sistemi i njihovi organi. Terminologija, klasifikacija i oznake
8—9	Palermo	*ISO/TC 10/SC6	— Crteži (opšti principi). Crteži u mašinstvu
8—9	Palermo	ISO/TC 10/SC7	— Crteži (opšti principi). Metalne konstrukcije
9—10	London	ISO/TC 153/SC3	— Ventili za opštu upotrebu. Sigurnosni i ispusni ventili
10	Pariz	ISO/TC 131/SC5	— Hidraulični sistemi i njihovi organi. Komponente upravljanja
10—12	Palermo	ISO/TC 10/SC1	— Crteži (opšti principi). Opšti principi
10—12	Berlin	ISO/TC 159/SC1	— Ergonomija. Principi ergonomije
12	Pariz	ISO/TC 33/SC5	— Vatrostalni materijal. Klasifikacija
18—19	Pariz	ISO/TC 44/SC9	— Varenje. Sigurnosno staklo

Januar 1976

13—14	Pariz	ISO/TC 22/SC4	— Drumska vozila. Karavani i lake prikolice
13—14	Pariz	ISO/TC 59/SC5	— Zgradarstvo. Usklađivanje dimenzija u zgradarstvu
13—15	Stokholm	ISO/TC 132/SC2	— Ferolegure. Hemijske analize
19—20	London	ISO/TC 115/SC1	— Pumpe. Dimenzije pumpi
20—22	Pariz	ISO/TC 153/SC2	— Ventili za opštu upotrebu. Rad sa aktuatorima
21—22	London	ISO/TC 115/SC2	— Pumpe. Metode merenja i ispitivanja
23	London	ISO/TC 115	— Pumpe
26—27	Stokholm	ISO/TC 3/SC3	— Tolerancije. Prostorna merenja
26—28		*ISO/TC 101/SC2	— Transporteri i elevatori. Bezbednost
26—30	Đenova	*ISO/TC 8/SC9	— Brodogradnja. Čamci i pribor za spasavanje
27—30	Pariz	*ISO/TC 20/SC3	— Aeronautika i kosmonautika. Simboli za mehaniku leta
28—30	Stokholm	*ISO/TC 1/SC4	— Navoji. Kontrola
29—30		*ISO/TC101	— Transporteri i elevatori
		ISO/TC 59/SC7	— Zgradarstvo. Oprema i održavanje zgrada

Januar/Februar

	Francuska	*ISO/TC 22/SC17	— Drumska vozila. Vidljivost
		*ISO/TC 119/SC4	— Materijali i proizvodi metalurgije praha. Metode uzimanja uzoraka i ispitivanja tvrdih metala

Februar

2—3	Ženeva	Placo	— Komitet za planiranje
3—6	Pariz	*ISO/TC 17/SC15	— Čelik. Železničke šine i njihove veze
4—6	Ženeva	*EXCO	— Izvršni komitet
9—13	Frankfurt	*ISO/TC 23/SC4	— Poljoprivredne mašine i traktori. Traktori
9—13	Frankfurt	*ISO/TC 23/SC9	— Poljoprivredne mašine i traktori. Oprema za sejanje, sađenje i đubrenje
23—24	San Antonio	*ISO/TC 70/SC4	— Motori sa unutrašnjim sagorevanjem. Ispitivanja
25—27	San Antonio	*ISO/TC 70/SC5	— Motori sa unutrašnjim sagorevanjem. Regulisanje torzione vibracije i specijalni zahtevi
	Frankfurt	*ISO/TC 23/SC2	— Poljoprivredne mašine i traktori. Opšta ispitivanja
	Rim	*ISO/TC 23/SC7	— Poljoprivredne mašine i traktori. Oprema za žetvu i konzervaciju
	London	*ISO/TC 136/SC7	— Nameštaj. Nameštaj za škole
		*ISO/TC 144/SC1	— Sistemi za difuziju vazduha. Aerodinamika ispitivanja i predstavljanje karakteristika izlaznih otvora
		*ISO/TC 144/SC2	— Sistemi za difuziju vazduha. Aerodinamička ispitivanja i predstavljanje karakteristika uređaja sa visokim pritiscima i brzinama sa niskim pritiscima i brzinama, prigušivača i ventila
		*ISO/TC 144/SC3	— Sistemi za difuziju vazduha. Tehnička merenja

Februar/Mart

		ISO/TC 31/SC7	— Gume, naplaci i ventili. Gume i naplaci za industrijska vozila
--	--	---------------	--

Mart

8—12	Cirih	*ISO/TC 10/SC8	— Crteži (opšti principi). Crteži u građevinarstvu
8—12	Berlin	*ISO/TC 97/SC13	— Računske mašine i obrada informacija. Međusobni spojevi opreme
9—10	Švedska	*ISO/TC 21/SC6	— Vatrogasna oprema. Materije za gašenje požara
9—11	Pariz	ISO/TC 8/SC5	— Brodogradnja. Mašine i cevovodi
11—12		*ISO/TC 21/SC1	— Vatrogasna oprema. Terminologija, simboli, oznake i klasifikacija požara
23—14	Kopenhagen	*ISO/TC 59/SC4	— Zgradarstvo. Tolerancije u zgradarstvu
23—25	Italija	*ISO/TC 22/SC1	— Drumska vozila. Uređaj za paljenje
	Pariz	*ISO/TC 22/SC10	— Drumska vozila. Postupci ispitivanja udarom
	Pariz	*ISO/TC 22/SC12	— Drumska vozila. Usporači

Pariz		*ISO/TC 23	— Poljoprivredne mašine i traktori
		*ISO/TC 27/SC3	— Čvrsta mineralna goriva. Koks
		*ISO/TC 132/SC1	— Ferolegure. Uzimanje uzoraka
<hr/>			
Mart/April		*ISO/TC 137	— Sistemi veličina, označavanja i obeležavanja obuće
<hr/>			
I Kvartal		*ISO/TC 10	— Crteži (opšti principi)
		*ISO/TC 10/SC5	— Crteži (opšti principi). Kotiranje i tolerancije.
		*ISO/TC 38/SC11	— Tekstil. Etiketiranje u cilju davanja uputstava o održavanju tekstilnih proizvoda
		*ISO/TC 81	Jedinstveni nazivi za pesticide
		*ISO/TC 84	Medicinski špricevi i injekcione igle
		*ISO/TC 154/SC2	— Dokumenti, osnovni podaci u administraciji, trgovini i industriji. Dokumenti
<hr/>			
April			
8—16	Geidersburg	*ISO/TC 43	— Akustika.
	Geidersburg	*ISO/TC 43/SC1	— Akustika. Buka
12—16	Sarakuza	*ISO/TC 23/SC3	— Poljoprivredne mašine i traktori. Sigurnost i udobnost vozača
14—16	Vašington	*ISO/TC 97/SC15	— Računske mašine i obrada informacija. Etiketiranje i struktura nizova obrazaca
26—30	Budimpešta	*ISO/TC 10/SC4	— Crteži (opšti principi). Shematsko prikazivanje u oblasti kinematike
26—30	Rim	*ISO/TC 22/SC13	— Drumaska vozila. Komande, pokazivači i kontrolna svetla
27—29	London	*ISO/TC 44/SC9	— Varenje. Sigurnosno staklo
	Pariz	*ISO/TC 27/SC2	— Čvrsta mineralna goriva. Mrki ugljeni i ligniti
	Pariz	*ISO/TC 31/SC6	— Gume, naplaci i ventili. Gume i naplaci za mašine za zemljane radove
		*ISO/TC 34/SC6	— Poljoprivredni prehrambeni proizvodi. Meso i mesni proizvodi
		*ISO/TC 34/SC9	— Poljoprivredni prehrambeni proizvodi. Mikrobiologija
	Budimpešta	*ISO/TC 34/SC10	— Poljoprivredni prehrambeni proizvodi. Stočna hrana
		*ISO/TC 34/SC11	— Poljoprivredni prehrambeni proizvodi. Životinjske i biljne masti
		*ISO/TC 82/SC2	— Rudarstvo. Elementi transportera
	Nemačka	*ISO/TC 97/SC7	— Računske mašine i obrada informacija. Definicija i analize problema
		*ISO/TC 153	— Ventili za opštu upotrebu
		*STACO	— Komitet za proučavanje naučnih principa standardizacije
		*CERTICO	— Komitet za sertifikate
	Belgija	*ISO/TC 46	— Dokumentacija
	Belgija	*ISO/TC 46/SC1	— Dokumentacija. Reprodukcijska dokumentacija
	Belgija	*ISO/TC 46/SC4	— Dokumentacija. Automatizacija u dokumentaciji
	Italija	*ISO/TC 107/SC2	— Metalne i druge neorganske prevlake. Principi kontrole i koordinacije metode ispitivanja.
	Italija	*ISO/TC 107/SC7	— Metalne i druge neorganske prevlake. Ispitivanje korozije metalnih prevlaka
<hr/>			
Maj			
3—7	Budimpešta	*ISO/TC 34/SC4	— Poljoprivredni prehrambeni proizvodi. Žitarice i mahunjače
5—7	Gdousk	*ISO/TC 8/SC10	— Brodogradnja. Palubni mehanizmi
7—14	Pariz	*ISO/TC 42	— Fotografija
10—14	Budimpešta	*ISO/TC 102/SC2	— Železne rude. Hemijske analize
		*ISO/TC 145	— Grafički simboli
10—14	London	*ISO/TC 145/SC1	— Grafički simboli. Simboli za javne informacije
17—24	Pariz	*ISO/TC 36	— Kinematografija
24—26	Strasburg	*ISO/TC 159	— Ergonomija
28—31	London	*ISO/TC 113	— Merenje protoka tečnosti u otvorenim kanalima
	Tokio	*ISO/TC 22/SC23	— Drumaska vozila. Motocikli

		*ISO/TC 67	— Materijal i oprema za industriju nafte i prirodnog gasa
		*ISO/TC 67/SC8	— Materijal i oprema za industriju nafte i prirodnog gasa. Garnitura za rotaciono bušenje
		*ISO/TC 68/SC1	— Standardizacija u oblasti bankarstva. Izmena bankarskih podataka
	Atina	*ISO/TC 77	— Azbestnocementni proizvodi
	Filadelfija	*ISO/TC 83/SC4	— Gimnastičke sprave i sportska oprema. Skije
	Pariz	*ISO/TC 89	— Ploče vlaknatice
	Berlin	*ISO/TC 94/SC6	— Lična zaštitna sredstva. Zaštitna odeća i oprema Industrijski zaštitni šlemovi
	Vašington	*ISO/TC 95/SC15	— Kancelarijske mašine. Numeričke i alfanumeričke kancelarijske mašine
	Vašington	*ISO/TC 95/SC16	— Kancelarijske mašine. Označavanje simbolima kancelarijskih mašina
	Dizeldorf	*ISO/TC 102/SC1	— Železne rude. Uzimanje uzoraka
		*ISO/TC 119/SC2	— Materijali i proizvodi metalurgije praha. Metode uzimanja uzoraka i ispitivanja praha (uključujući praškove za tvrde metale)
		*ISO/TC 119/SC3	— Materijali i proizvodi metalurgije praha. Metode uzimanja uzoraka i ispitivanja proizvoda od sinterovanog metala (izuzev od tvrdih metala)
		*ISO/TC 119/SC4	— Materijali i proizvodi metalurgije praha. Metode uzimanja uzoraka i ispitivanja tvrdih metala
		*ISO/TC 119/SC5	Materijali i proizvodi metalurgije praha. Sinterovani metalni materijali (izuzev tvrdih metala)
	Vašington	*ISO/TC 138	Cevi i fitinzi od plastičnih masa za transport fluida
31—4	Tokio	*ISO/TC 155/SC2	— Nikal i niklove legure. Liveni i gnječeni nikal i niklove legure
		*ISO/TC 17/SC12	— Čelik. Vruće valjani i hladno obrađeni čelični limovi, trake i koturovi i čelični limovi kontinualno pocinkovani vrućim postupkom
31—5	Ankara	*ISO/TC 52/SC1	— Hermetičke limenke za životne namirnice. Limenke za opštu upotrebu
	SAD	*ISO/TC 20/SC1	— Aeronautika i kosmonautika
		*ISO/TC 145	Električne instalacije za letelice
	Pariz	*ISO/TC 147/SC4	— Čistoća vazduha
			— Čistoća vode

Juni

2—4	Pariz	*ISO/TC 28/SC4	— Nafta i proizvodi nafte. Klasifikacije i specifikacije
8—10	Pariz	*ISO/TC 28	— Nafta i proizvodi nafte
14—15	Beč	*ISO/TC 131/SC3	— Hidraulični sistemi i njihovi organi. Cilindri
15—16	Holandija	*ISO/TC 8/SC1	— Brodogradnja. Korito, armatura za korito i uređaj na palubi
16—18	Beč	*ISO/TC 131/SC8	— Hidraulični sistemi i njihovi organi. Ispitivanje delova
22—23	Beč	*ISO/TC 131/SC6	— Hidraulični sistemi i njihovi organi. Fluidi i kontrola zagađenja
24—25	Beč	*ISO/TC 131/SC7	— Hidraulični sistemi i njihovi organi. Elementi za zaptivanje
25—27	Ženeva	*EXCO	— Izvršni komitet
	Stokholm	*ISO/TC 1	— Navoji
	Tokio	*ISO/TC 17/SC3	— Čelik. Konstrukcioni čelici
		*ISO/TC 20/SC4	— Aeronautika i kosmonautika. Vijčana roba za letelice
		*ISO/TC 23/SC1	— Poljoprivredne mašine i traktori. Terminologija
	Pariz	*ISO/TC 23/SC6	— Poljoprivredne mašine i traktori. Oprema za zaštitu letine
	Pariz	*ISO/TC 23/SC10	— Poljoprivredne mašine i traktori. Oprema za transport i manipulaciju
	Pariz	*ISO/TC 43/SC2	— Akustika. Akustika u zgradarstvu
		*ISO/TC 85/SC1	— Nuklearna energija. Terminologija definicije, jedinice, oznake i sheme
	Brisel	*ISO/TC 117/SC3	— Industrijski ventilatori. Ispitivanje ventilatora na mestu primene
	Nemačka	*ISO/TC 118	— Kompresori, pneumatski alati i mašine. Turbokompresori
		*ISO/TC 120	— Koža
		*ISO/TC 120/SC1	— Koža. Sirova sitna i krupna koža uključujući piklovane kože
		*ISO/TC 120/SC2	— Koža. Štavljena koža

II Kvartal

Madrid	*ISO/TC 2/SC4	— Vijci, navrtke i pribor. Tolerancije za vijke, nacrtke i podloške
	*ISO/TC 5/SC2	— Metalne cevi i fitinzi. Cevi od livenog gvožđa, fitinzi i spojke
	*ISO/TC 8/SC13	— Brodogradnja. Koordinacija dimenzija za brodski smeštaj
	*ISO/TC 17/SC4	— Čelik. Termički obrađeni čelici, legirani čelici i čelici za obradu na automatima
Nemačka Pariz London London	*ISO/TC 23/SC13	— Poljoprivredne mašine i traktori. Mehanizacija na motorni pogon za vrtove i travnjake
	*ISO/TC 29/SC2	— Sitan alat. Burgije
	*ISO/TC 29/SC3	— Sitan alat. Razvrtači
	*ISO/TC 31/SC5	— Gume, naplaci i ventili. Gume i naplaci za poljoprivredne mašine
	*ISO/TC 31/SC8	— Gume, naplaci i ventili. Gume i naplaci za vazduhoplove
	*ISO/TC 33/SC2	— Vatrostalni materijal. Metode fizičkog ispitivanja
	*ISO/TC 33/SC3	— Vatrostalni materijal. Dimenzije
Milano Rotterdam	*ISO/TC 41/SC1	— Remenice i remenje (uključivši klinasto remenje). Klinasti remeni i remenice za njih
	ISO/TC 47/SC6	— Hemija. Fosforna kiselina, kondenzovani fosfati
Vašington SAD	*ISO/TC 59	— Zgradarstvo
	*ISO/TC 68/SC2	— Standardizacija u oblasti bankarstva
	*ISO/TC 95/SC14	— Kancelarijske mašine. Tastatura
Keln	*ISO/TC 104	— Kontejneri za transport robe
	*ISO/TC 107/SC6	— Metalne i druge neorganske prevlake. Staklasti i porculanski emajli
	*ISO/TC 123/SC3	— Klizna ležišta. Dimenzije i tolerancije
	*ISO/TC 147/SC3	— Čistoća vode. Radiološke metode
	*ISO/TC 149/SC1	— Bicikli, tricikli i motocikli. Metode ispitivanja i odgovarajući kriterijumi za bicikle i njihove sklopove
	ISO/TC 149/SC2	— Bicikli, tricikli i motocikli. Dimenzionalna standardizacija elemenata. Ispitivanja i kriterijumi performansi elemenata i podsklopova

informacije ISO

U ovoj rubrici objavljuju se stručne i druge informacije iz informativnog biltena Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO).

standardizacija i svet u razvoju

U skladu sa nacionalnom politikom, pomoću standardizacije se može upravljati ekonomskim iskorišćavanjem prirodnih izvora i materijala. Pomoću nje se takođe može proveravati ekonomičnost sirovina i gotovih proizvoda za lokalne potrebe, kao i za uvoz i izvoz. Osim toga, može se postići racionalnije i efikasnije korišćenje raspoloživih znanja »know-how«, ekspertiza i drugih aktivnosti.

Za zemlje u razvoju koje imaju ograničene i izvore i ljudski potencijal, neophodno je proučiti njihov sopstveni put i prilagoditi ga njihovim sopstvenim uslovima, bez velikog oslanjanja na pomoć drugih zemalja, da bi se izbegla mogućnost eksploatacije. Ovo, međutim, ne sprečava korisnu saradnju sa susedima ili drugim zemljama ako je u pitanju zajedničko dobro čovečanstva.

Umesto pisanja specifikacija ili opisa za neki artikal ili proizvod, mnogo je lakše i pogodnije u svrhu ponude i identifikacije, navođenje određenih primenjenih standarda, što je u većini slučajeva uobičajeni način međunarodnog sporazumevanja.

Standardi obuhvataju vrste korišćenih materijala, proizvodne metode, dimenzije preporučene veličine, tipove, trajnost (čvrstoću), performanse, teksturu, boju itd., i metode za njihovo ispitivanje i proveravanje. Takođe, oni obuhvataju praktična uputstva i druga pravila i propise vezane za bezbednost i zdravlje kad god je to primenljivo.

Međunarodna trgovina, razmena kao i nabavka sirovina, imale su u prošlim godinama visok porast i kao takve zahtevale

su niz međunarodnih standarda koji su univerzalno primenljivi za međunarodnu trgovinu. Međunarodna organizacija za standardizaciju ISO već je izdala znatan broj međunarodnih standarda u saradnji sa svojim članovima iz raznih zemalja.

Ovi standardi su velika pomoć zemljama u njihovoj međunarodnoj trgovini i olakšavaju primenu zamenljivosti delova i komponenata.

Međutim, ovo nacionalne organizacije za standardizaciju ne oslobađa njihove odgovornosti da se pri izradi standarda u sopstvenoj zemlji sretne sa zahtevima i potrebama za prilagođavanje lokalnim uslovima i promenljivim razvojnim okolnostima, kao što ih ne oslobađa ni od dalje obrade standarda u njihovoj sopstvenoj zemlji.

Nezavisno od proizvođača i drugih komercijalnih i industrijskih koncerna, stručnjaci i drugi specijalisti na različitim poljima, vladina ministarstva i nacionalna naučna i istraživačka tela, veoma su zainteresovani za proces donošenja standarda, za razvijanje tehničkih znanja i iskustva. Naučna standardizacija na svim poljima sadašnjeg razvoja tako je rasprostranjena da postaje posebna disciplina, na čijem punom ostvarenju tek treba raditi.

*Profesor N. B. Shroff, director
of the Zambian Standards Institute*

rad tehničkog odbora 9. Međunarodne elektrotehničke komisije. oprema za električnu vuču

Među raznim primenama električnih rotacionih mašina, električna vuča je jedna od najstarijih i najvažnijih. Dovoljno je podsetiti se ogromnog broja vozila sa električnim pogonom koja se kreću po šinama u velikom broju zemalja u svim delovima sveta — i novih rešenja za probleme prevoza u budućnosti, koja se proučavaju u laboratorijama. U ovom članku ukratko je izložen rad na međunarodnim preporukama i pravilima za opremu namenjenu za električnu vuču, na osnovu podataka dobijenih od predsednika Tehničkog komiteta 9 Međunarodne elektrotehničke komisije (IEC), profesora E. Stanjija (E. Stagni), Italija.

U godinama pred drugi svetski rat i neposredno posle rata, tehnički komitet 9 je uglavnom proučavao probleme u vezi

sa motorima za vuču. Prvo izdanje publikacije 48 »Pravila za motore za električnu vuču«, pojavilo se 1933. godine, drugo i treće izdanje 1950. i 1955. godine. Zatim su objavljene, počevši od 1958. godine, publikacije 101 i 102, koje se odnose na pomoćne mašine, odnosno na električne transmisije za vozila sa dizel-motorima. Ove tri publikacije su obuhvatale sve tipove mašina za vuču, koje su postojale u to vreme: za jednosmernu struju, za naizmjeničnu struju frekvencije 16.7 Hz i za dizel-električne mašine sa generatorom jednosmerne struje i složenom pobudom.

U međuvremenu, u oblasti električne vuče pojavila su se nova rešenja, kao i u ostalim oblastima. Uveden je sistem jednofazne struje frekvencije 50 Hz, pretvaranje energije

na vozilu, dizel-električni sistem za jednosmernu struju i elektronska aparatura za upravljanje. Istovremeno su se pojavili novi problemi, usled sve većih brzina električnih vozova, a naročito problemi u vezi sa električnim kočenjem i oduzimanjem struje sa voda. Ovo je dovelo do pokretanja revizije postojećih publikacija i rada na novim publikacijama. Revizija je počela 1963. godine, a zatim je TC 9 odlučio da se tri postojeće publikacije pretvore u jednu i da se prilagode napretku tehnike uvođenjem, između ostalog, motora sa isprekidanom strujom i generatora naizmjenične struje za dizel-električne lokomotive. Na taj način, pojavila se 1971. godine publikacija fundamentalnog značaja, br. 349: »Pravila za rotacione električne mašine za železnička i drumska vozila«. Pored definicija i uslova rada, ova publikacija sadrži devet delova od velikog značaja, koji se odnose na ispitivanja. Osim toga, do pojedinosti su opisane razne metode koje se preporučuju za određivanje stepena iskorišćenja. Ovaj dokument je objavljen uz potpunu saglasnost 19 nacionalnih komiteta IEC vodećih zemalja sveta i Međunarodne železničke unije (UIC).

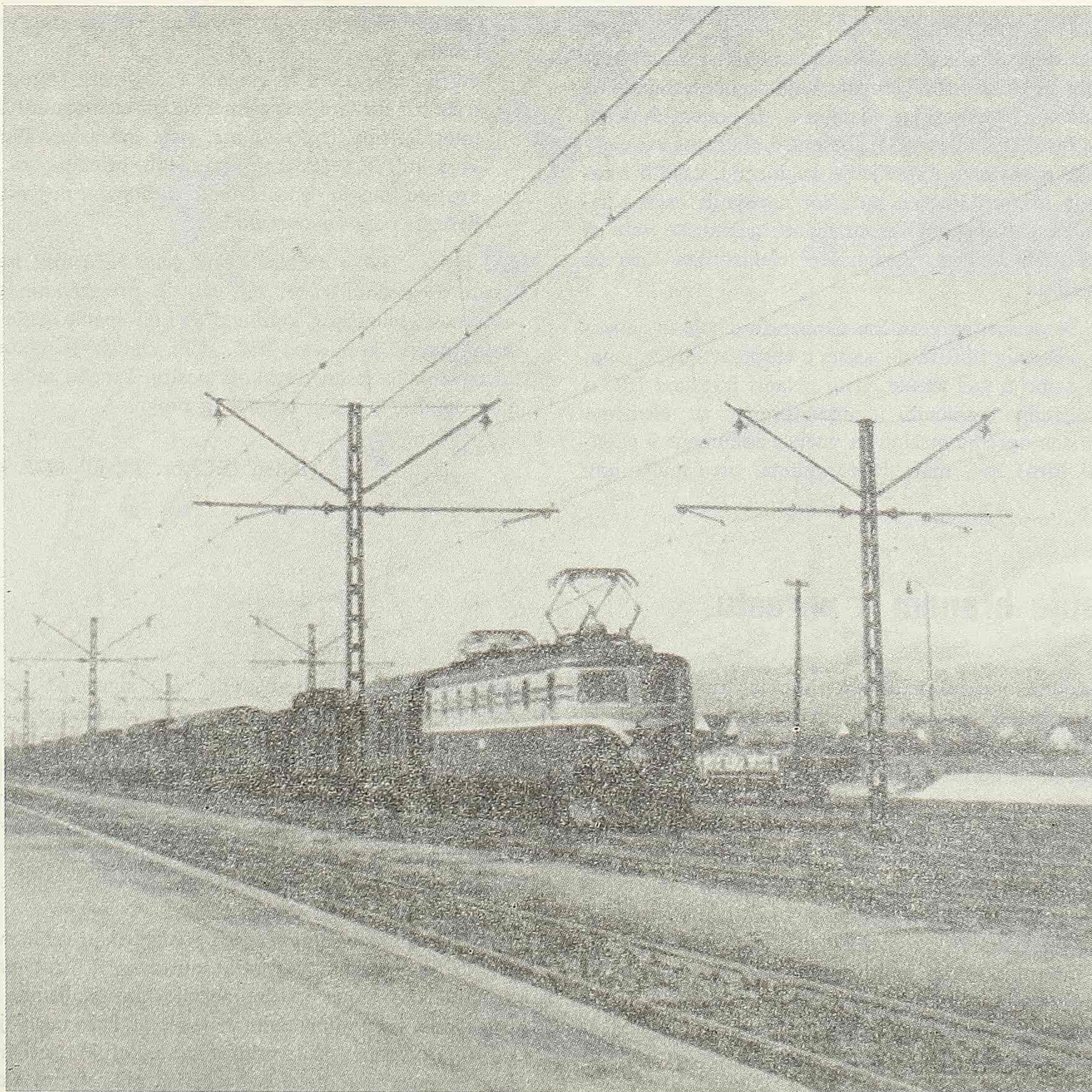
Tehnički komitet 9 nije zanemario ni ostale važne teme koje se odnose na električnu vuču. Transformatori i pri-

gušnice za električnu vuču obuhvaćeni su u publikaciji 310 iz 1969. godine, električni aparati za vuču u publikaciji 77 iz 1968. godine, a omski otpornici, uključeni u pogonska strujna kola vozila sa električnom vučom, obuhvaćeni su u publikaciji 322 iz 1970. godine.

Počevši od 1970. godine izvršeno je preformiranje radnih grupa tehničkog komiteta 9, a na sastanku u Rimu iste godine izmenjena je donekle aktivnost komiteta, koja je postala još zanimljivija zbog velikog broja i raznovrsnosti pitanja kojima se bavi. Poznato je npr. koliko su značajna ispitivanja pre stavljanja završenih motornih vozila u rad. Zbog toga su objavljena pravila, najpre za vozila sa električnom vučom čiji se motori direktno napajaju iz električne mreže, objavljena u publikaciji 165, 1973. godine, a analogna pravila za vozila sa termičkim motorima i sa električnom transmisijom obuhvaćena su u publikaciji 490 iz 1974. godine.

Što se tiče ispitivanja, ova se mogu podeliti u tri grupe:

- ispitivanja posle završavanja,
- ispitivanja pri prijemu, koja mogu biti izvršena ili na jednom uzorku datog modela (tipska ispitivanja) ili na svim primercima istog modela (serijsko ispitivanje)

— ispitivanja pri istraživanju (specijalna ispitivanja), neobaveznog karaktera, prema dogovoru između korisnika i proizvođača.

Ispitivanja se mogu izvršiti na određenom mestu, tj. u fabrici u većini slučajeva, ili na radnom mestu, tj. na mreži. Drugi važan problem, koji je posledica evolucije električne vuče i sve većih brzina, privukao je pažnju tehničkog komiteta 9. Reč je o ranije pomenutom oduzimanju struje na vazдушnim kontaktnim vodovima, dobro poznatom načinu napajanja aparature na pokretnim vozilima, ne samo na železničkim vozilima nego i na tramvajima, trolejbusima i sl. Očigledno je da su problemi oduzimanja struje na železnici najveći. Posle dve godine rada, 1974. godine pojavila se publikacija 494: »Pravila za pantografe vozila sa električnom vučom«. Osim uobičajene unifikacije nomenklature i definicija, ovaj dokument sadrži propise u pogledu dimenzija i funkcionisanja, a takođe i ispitivanja (postojanost prema statičkim i dinamičkim naprezanjima, postojanost prema vibracijama, čvrstoća, zagrevanje i sl.) i načine ispitivanja.

Među novijim radovima tehničkog odbora 9, koji su još u fazi nacrti i nisu objavljeni u definitivnom obliku, navešćemo dva od opšteg značaja:

- prvi se odnosi na elektronsku opremu za vozila »Nacrt pravila za elektronsku opremu koja se upotrebljava na železničkim i drumskim vozilima«, dokument 9 (Centralni Biro) 253, mart 1975. godine), a obuhvata sve elektronske aparate za upravljanje, regulaciju, zaštitu i napajanje itd. priključene na izvor napajanja niskog napona, sa galvanskom vezom ili bez galvanske veze sa kontaktnim vodom, izuzimajući elektronska kola za energetiku.
- drugi se odnosi na granične temperature koje su dozvoljene u slučaju ispitivanja vozila u eksploataciji pogonu, a ne samo u fazi izrade. Ovaj »Nacrt izveštaja IEC o dozvoljenim graničnim temperaturama za elemente električne opreme mašina za vuču«, dokument 9 (Centralni Biro) 254, mart 1975. godine, predstavlja nov

prilaz problemu zagrevanja opreme. Poznato je da je temperatura jedan od bitnih činilaca koji dovode do propadanja sastavnih delova opreme za vuču, a tehnologija malo može da utiče na dejstvo temperature. Iskustvo i ispitivanja u laboratorijama dopuštaju da se uspostavi odnos između maksimalne temperature postignute u toku radnog ciklusa i veka trajanja opreme. Otuda postoji veliko interesovanje za tabele graničnih temperatura, koje su glavni predmet proučavanja u ovom slučaju. Ovaj pregled aktivnosti tehničkog odbora 9 ne bi bio potpun ako ne bismo spomenuli niz najnovijih radova, od kojih navodimo:

- pripremu »Pravila za električno i elektromagnetno kočenje«, gde je reč o izradi standarda kojima će se dopuniti publikacije 77 i 349, dodavanjem više novih elemenata, kao što su elektromagnetno kočenje trenjem na dobošima ili diskovima, snaga kočenja, mehanička i električka stabilnost i vreme prorade sistema kočenja;
- reviziju poglavlja »Električna vuča« Međunarodnog elektrotehničkog rečnika (VEI), koja obuhvata rad na unifikaciji terminologije i sastoji se od uspostavljanja termina i definicija na engleskom, francuskom i ruskom jeziku i odgovarajućih termina na nemačkom, španskom, italijanskom, holandskom, poljskom i švedskom jeziku;
- unifikaciju, u što je moguće većoj meri, izvesnih električnih i mehaničkih elemenata za elektronsku opremu upotrebljenu na vozilima, npr. ormarića, štampanih kola itd. i definisanje osnovnih principa za ispitne aparate, u cilju uspostavljanja zahteva u pogledu pouzdanosti rada za ove uređaje.

Svi radovi IEC-a u oblasti električne vuče nisu iscrpljeni ovim pregledom rada, čiji cilj je prikazivanje glavnih aktivnosti tehničkog komiteta 9, koji spada među prve i najaktivnije komitete IEC. Cilj članka je takođe bio ukazivanje na tesnu vezu koja postoji između rada tehničkog odbora 9 IEC i tehničkog progressa.

(Bilten IEC, br. 34, jul 1975. god.)

trovanje hranom u porastu

Međunarodna organizacija za standardizaciju (ISO) nedavno je izdala svoj prvi međunarodni standard koji se odnosi na mikrobiološka ispitivanja. Zadatak ovoga standarda je da borbu protiv trovanja hranom prevede na međunarodni nivo. Slučajevi trovanja hranom se ne smanjuju, već naprotiv povećavaju, što dolazi kao rezultat dalje centralizacije proizvodnje hrane, sa vrlo velikim problemima u distribuciji. Uz ovo, povećava se i potrošnja gotove hrane u brojnim restoranima i kantinama.

Problem je velik i kompleksan pa sporazumevanje u vezi sa mikrobiološkim ispitivanjima na međunarodnom nivou predstavlja jedini put. U vezi sa ovim ISO ima dobru saradnju sa brojnim međunarodnim telima, uključujući i Ujedinjene nacije — FAO/WHO, komisiju Codex Alimentarius.

Ovakvi standardi obezbeđuju veću sigurnost potrošaču jer daju veću garanciju da je hrana koju kupuje ispravna za potrošnju.

Novi objavljeni standard ISO 3565 predstavlja referentnu metodu za utvrđivanje »Salmonela«, mikroorganizama koji su najčešći uzročnici trovanja mesom i mesnim proizvodima. U pripremi su i drugi predlozi standarda koji se rade u okviru ISO a obuhvataju metode za određivanje drugih opasnih mikroorganizama.

U sirovom mesu Salmonele ne predstavljaju veliki problem jer ih temperatura kuvanja uništava. Stvarni problemi nastaju ako dođe do reinfekcije pripremljenih mesnih proizvoda, jer u njima Salmonele mogu da se razvijaju brže, pošto u kuvanom proizvodu od mesa, koji je relativno sterilan, ne postoji kompletna normalna mikroflora. Da ne bi

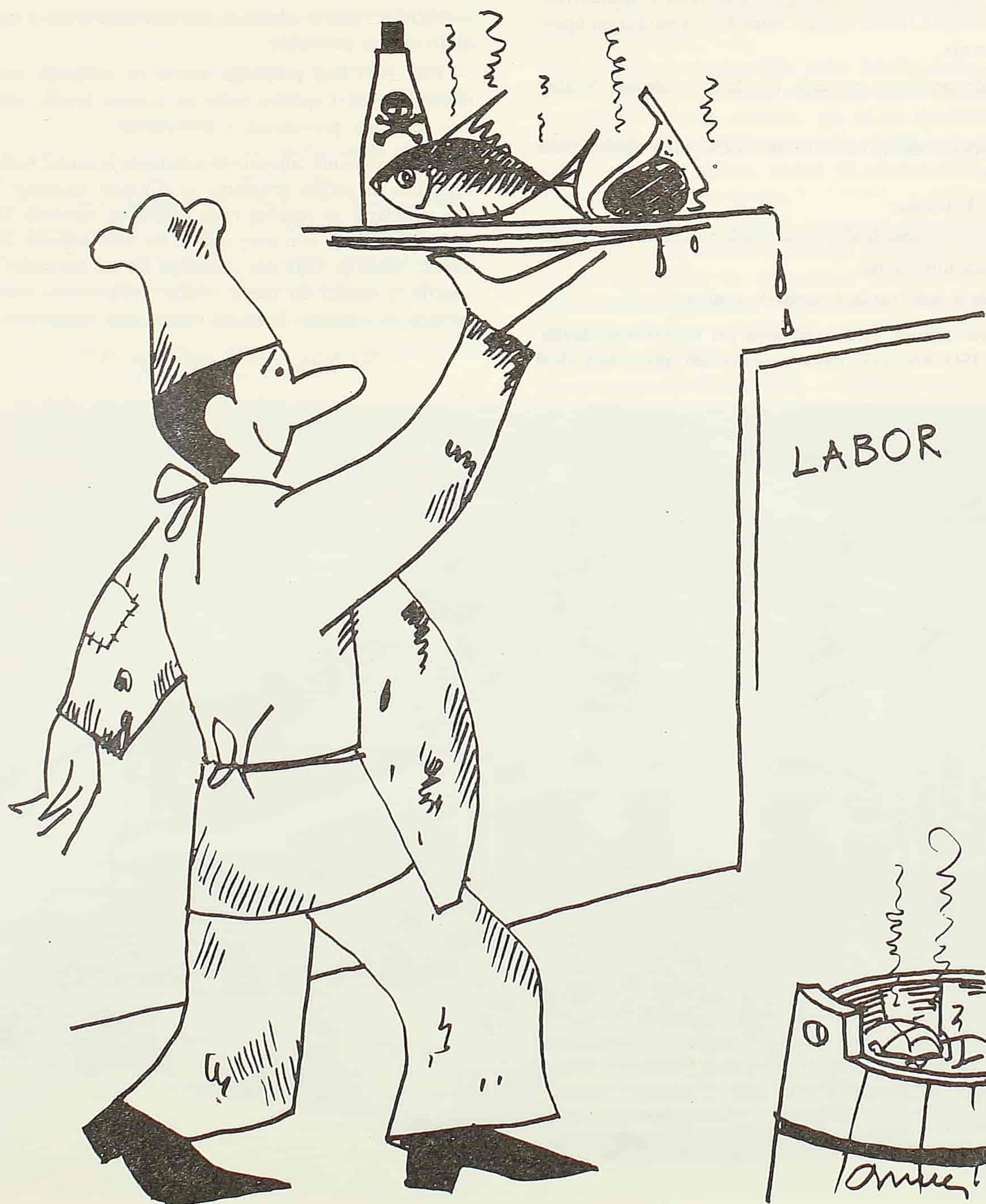
došlo do zagađenja kuvanih proizvoda od mesa mora se voditi računa o rukovanju. Neophodno je potrebno da sveže meso bude prostorno izdvojeno od proizvoda od mesa. Sasvim je prirodno da za rukovanje sa mesom mora postojati i veće obrazovanje.

Neophodna su istraživanja svih aspekata mikrobiologije i hrane. Moraju se i dalje utvrđivati novi organizmi koji vrše neželjene promene sastojaka hrane, pri čemu nastaju štetne materije. Sve ovo mora se takođe utvrditi analitičkim metodama. To sa svoje strane nameće potrebu konstantnih obnavljanja postojećih standarda. Kriterijume koje treba regulisati mikroboiloškim standardima, sumirao je britanski mikrobiolog Dr B. C. Hobbs na sledeći način:

»Mikrobiološki standardi treba da budu praktični, jednostavni, ne brojni a pogodni za primenu. S jedne strane oni moraju

zaštiti ljude, ali s druge strane, ne sme se dogoditi da ukoče industriju. Njihova primena mora biti ekonomski opravdana. Dobijeni rezultati moraju biti ponovljivi a to znači ujednačeni. Pomoću odgovarajuće metode mora se jasno sagledati problem pokvarene hrane utvrđivanjem prouzrokovala.«
Imajući u vidu važnost mikrobioloških ispitivanja različitih vrsta hrane, formiran je novi potkomitet (SC 9) u okviru tehničkog komiteta za poljoprivredu (TC 34 — poljoprivredni prehrambeni proizvodi), koji će raditi na svim aspektima standardizacije u ovoj oblasti. Potkomitet će takođe koordinirati sličan posao sa potkomitetima koji rade na drugim problemima iz oblasti mesa, mleka i mlečnih proizvoda itd.

(ISO Pres Service)

merenje buke železnica i brodova

Može se desiti da nekome buka vozova ozbiljno smeta, dok je neko drugi toga veoma malo svestan. Subjektivne reakcije su od male praktične koristi onima koji se bave opštim zdravljem i koji su zvanično odgovorni za donošenje propisa iz oblasti buke; njima su potrebne naučno proverene metode za merenje buke.

Ove metode (pa prema tome i dobijeni rezultati) mogu se među sobom razlikovati, što stvara probleme proizvođačima mašina, državnim funkcionerima i javnosti.

Otuda je i nastala potreba za nedavno objavljenim međunarodnim standardom ISO 3095. On propisuje uslove za dobijanje rezultata merenja, koji se mogu proveravati i upoređivati, kao i dozvoljeni nivo i spektar buke koju stvaraju svi tipovi šinskih vozila.

Što se tiče problema merenja utvrđeni su sledeći detaljni zahtevi:

- akustička sredina, meteorološki uslovi, nivo okolne buke itd.;
- stanje koloseka;
- uslovi pri kojima funkcioniše vozilo za vreme ispitivanja;
- položaji mikrofona;
- izvođenje ispitivanja i zapisnik o njemu.

Što se, na primer, tiče ispitivanja pri konstantnoj brzini, standard ISO 3095 uslovljava da se na delu pruge koji služi

za merenje, vozilo mora kretati sledećim brzinama, ustaljenim u granicama odstupanja od $\pm 5\%$:

80 km/h za međugradske vozove

60 km/h za metroe i gradske vozove,

40 km/h za tramvaje.

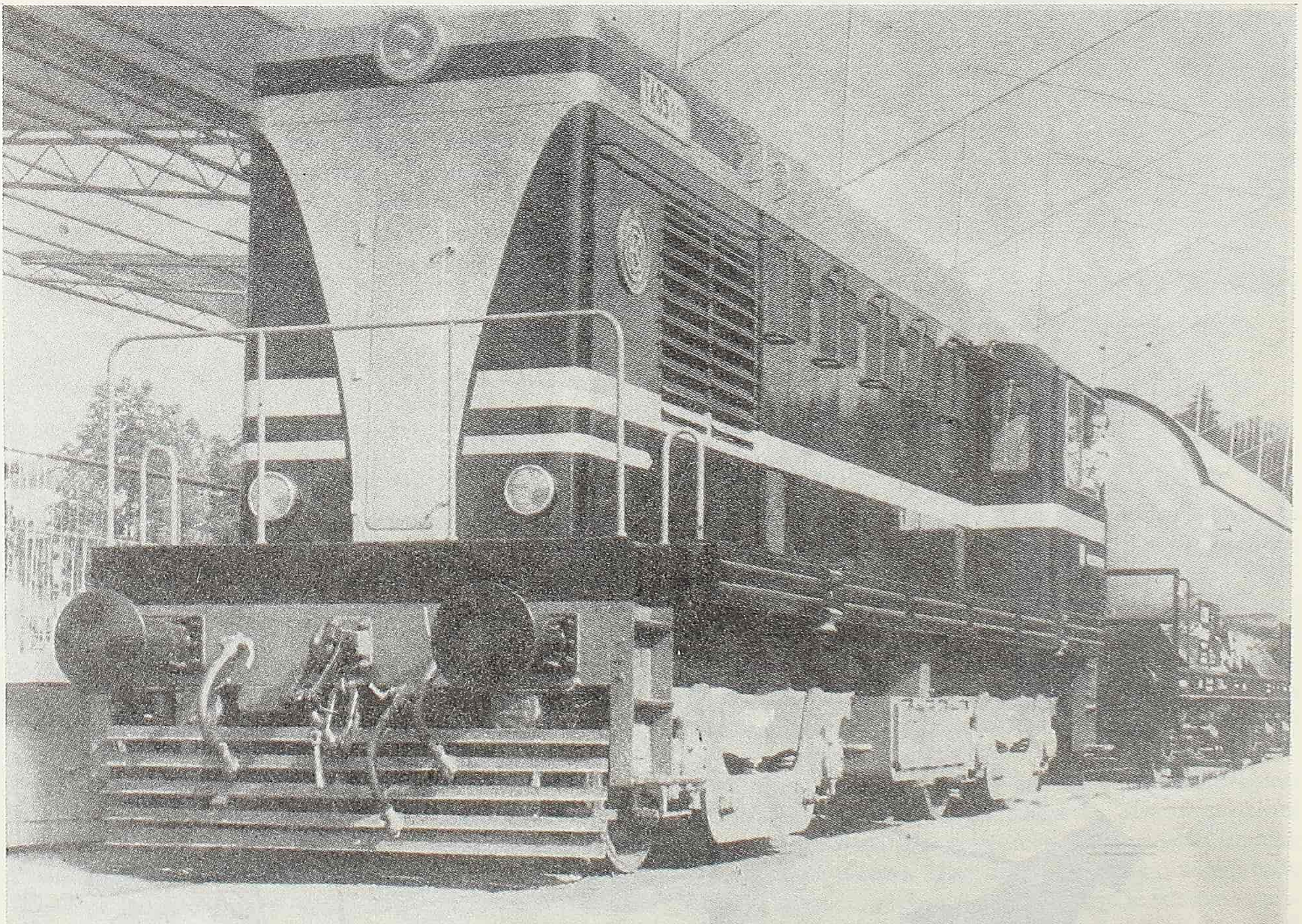
Merenja se mogu obavljati i pri maksimalnoj brzini vozila koje se ispituje, a za vučna vozila u vožnji pri najvećoj vučnoj sili.

Dva druga nova standarda ISO obrađuju merenje buke na vodi, i to:

- ISO 2922 koji se odnosi na merenje buke broda u unutrašnjoj i lučkoj plovidbi;
- ISO 2923 koji propisuje uslove za dobijanje rezultata merenja nivoa i spektra buke na samom brodu, rezultata koji se mogu proveravati i upoređivati.

Jedan od osnovnih ciljeva ovih standarda je pomoć nadležnim organima da sačine programe za efikasno snimanje buke. Ovi standardi su rezultat rada tehničkog komiteta ISO 43 »Akustika«, koji je u ovoj oblasti do sada objavio 26 standarda. Materija koju oni obrađuju ide od normalne frekvencije u muzici do ocene zvučne izolovanosti stanova i metoda za kontrolu buke od aviona oko aerodroma.

ISO News service, septembar 1975.

ISO priprema izmenu standarda o zaštitnim šlemovima za motocikliste

Organizacija ISO treba da donese jedan novi izmenjen standard o zaštitnim šlemovima za motocikliste. Ovaj standard obuhvatiće poslednje statističke podatke o saobraćajnim udesima. Otkada je nošenje šlema postalo obavezno u mnogim zemljama, dobijen je mnogo veći broj obaveštenja nego u 1970. godini kada je ISO objavio sadašnji standard ISO/R 1511.

Zapaženo je, na primer, da je potrebno obratiti veću pažnju na ispitivanja udara u potiljak, čeonih i bočnih udara, nego na izdržljivost šlema. Statistike o udesima jasno ukazuju na to da ove zone primaju mnogo češće one prve udare nego kalota koja je deo šlema koji je tradicionalno izlagan ispitivanjima apsorpcije udara i otpornosti na prodor čeličnog probijača. Predviđa se jedna serija novih ispitivanja usklađenih na međunarodnom nivou.

Ovo su zaključci sa jednog sastanka potkomiteta eksperata za zaštitne šlemove, nedavno održanog u Parizu. Ovaj potkomitet polaže račune o svom radu tehničkom komitetu ISO 94 »Lična bezbednost — Zaštitna odeća i oprema«.

Između ostalih preporuka koje je formulisao ovaj potkomitet nalazi se i jedna koja zahteva to da novi standard mora:

- da sadrži ispitivanje »klizanja« površine šlema jer, površina koja i neznatno prijanja u slučaju udesa prouzrokuje opasno savijanje vrata;
- da predvidi jednu reflektujuću traku;
- da predvidi posebne propise o delu šlema koji ide ispod brade.

U mnogim zemljama biće napravljene studije, koje će imati za cilj izradu konkretnih predloga koje treba proučiti na sledećem zasjedanju u aprilu 1976. godine. Čim tehnički komitet bude usvojio ove predloge svi članovi organizacije ISO biće pozvani da glasaju po tom pitanju.

Tehnički komitet 94 dao je prioritet reviziji ovog standarda koji treba da posluži kao osnova u tehničkom pogledu za sve propise objavljene u Ekonomskoj komisiji za Evropu OUN. Ovom komisijom su obuhvaćeni i Japan, SAD i druge vanevropske zemlje, kao i Komisija evropske zajednice (CCE).

Bez obzira na dopune i izmene, sadašnja preporuka ISO/R 1511—1970. ostaje izvanredno uputstvo za konstruisanje dobrog zaštitnog šlema za motocikliste.

Ovaj standard precizira, na primer, da šlem ne treba da liči na vojnički čelični šlem, ali da mora biti »elastičan« da bi mogao da ublaži prenošenje udara nastalih pod nekim utvrđenim minimalnim uslovima.

On propisuje korišćenje materijala određene tvrdoće čija svojstva se ne smeju znatno menjati pod uticajem starenja ili sunca, niske temperature, prašine, vibracija, dodira sa kožom, znoja ili proizvoda koji se upotrebljavaju za negu kože ili kose itd.

Šlem uzorak iz proizvodnje neke fabrike treba da bude ispitan u pogledu primanja udara, otpornosti od probijanja, poprečne i uzdužne čvrstoće. Da bi se simulirali veoma strogi klimatski uslovi šlemove treba izložiti, redom jedan po jedan, prskanju vodom, niskoj ili visokoj temperaturi u trajanju od nekoliko časova.

Ispitivanje primanja udara i otpornosti od probijanja čeličnim probijačem zahteva korišćenje uređaja u obliku glave. Detalji na »glavi« su napravljeni na osnovu značajnih antropoloških podataka; ove »glave« su odabrane tako da omogućavaju fino podešavanje zaštitnih šlemova za oko 95% stanovnika na svetu.

Prema preporuci ISO/R 1511 — 1970 svi šlemovi koji su namenjeni prodaji moraju imati jednu etiketu sa sledećim podacima:

- a. Da bi se obezbedila efikasna zaštita podešavanje šlema treba da bude precizno tako da deo vidnog polja, od neke srednje linije ulevo i udesno, bude oko 120°.
- b. Ovaj šlem treba da bude takav da apsorbuje energiju udara delimičnim razaranjem ili oštećenjem kalote i kaiševa. Ako ta oštećenja i nisu lako uočljiva preporučuje se zamena celog šlema, kako bi ovaj mogao da podnese znatne udare.
- c. Skreće se pažnja korisnicima na opasnost od prepravljivanja šlema ili skidanja nekih delova sa njega.

ISO News service, oktobar 1975.

pregled primljenih važnijih inostranih standarda

Ova rubrika obuhvata pregled važnijih inostranih standarda primljenih u standardoteci Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju. Stručnjaci, zainteresovane ustanove i preduzeća mogu da koriste ove standarde u samoj standardoteci Zavoda ili da izvrše nabavku. Za sva obaveštenja obratite se Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju — Standardoteka, Beograd, Cara Uroša br. 54.

DK 002:621.762:512.6(083.74)

GOST 3.1420—75

Edinaja sistema tekhnologičeskoj dokumentaciji. Pravila oformljenija dokumenta na tipov, ye tekhnologičeskie processy izgotovljenija detalej metodom poroshkovoij metallugii

DK 025.7—655.535.2

DIN 1429—75

Titelblätter und Einbandbeschriftung von Büchern

DK 389.6:002:62(083.74)

GOST 3.1423—75

Edinaja sistema tekhnologičeskoj dokumentaciji
Pravila oformljenija dokumentov na izgotovlenie izdelij na avtomatičeskikh linijakh

DK 528.5—2

DIN 18720—75

Verbindung zwischen instrument und Stativ bei geodätischen Instrumenten

DK 528.541.088.3

DIN 18723 Teil 2—75

Genauigkeitsuntersuchungen an geodätischen Instrumenten. Nivelliere.

DK 528.541.82

DIN 18703—75

Nivellierlatten

DK 534.835.46.08(083.74)

GOST 20445—75

Zdaniija i sooruzhenija promyšlennykh predpriyatij
Metod izmerenija shuma na rabochikh mestakh

DK 542.48(083.74)

GOST 20789—75

Deflegmator stekljannyj laboratornyj

DIN — Savezna Republika Nemačka

GOST — SSSR

PN — Poljska

TGL — Demokratska Republika Nemačka

DK 546.217:613.632.4:628.512:546.16.062

PN-74 Z-04093 Arkusz 01

Ochrona szystosci powietrza
Badania zawartosci fluoru i jego związkow. Oznaczanie fluorowodoru i fluoroworkow na stanowiskach pracy metoda kolorymetryczna cyrkonowo-alizarynowa

DK 546.217:628.512—613.4:546.264—31.062

PN-74 Z-04095 Arkusz 01

Ochrona szystosci powietrza
Badania zawartosci dwutlenku wegla. Oznaczanie dwutlenku wegla na stanowiskach pracy metoda z wodorotlenkiem strontowym

DK 546.217:628.512:613.632.4:628.513.546.264—31.062

PN-74 Z-04095 Arkusz 02

Ochrona czytosci powietrza
Badania zawartosci dwutlenku wegla. Oznaczanie dwutlenku wegla na stanowiskach pracy metoda objetosciwa aparatem Manogazl

DK 546.217:628.511.1:614—71:620.168.3

PN-74 Z-04097 Arkusz 07

Ochrona szystosci powietrza. Badania skladu ziarnowego pylow. Analiza sitowa

DK 542.217.628.512.613.632.4:546.262.3.31.062

PN-74 Z-04094 Arkusz 01

Ochrona szystosci powietrza. Badania zawartosci tlenku wegla. Oznaczanie tlenku wegla na stanowiskach pracy metoda jodometryczna

DK 547.427.2/083.74 GOST 20710—75	Ksilit pishchevoj	DK 621.314.222.6(083.74) GOST 11677—75	Transformatorjy silovye. Obshchie tekhnicheskie us- lovija
DK 552:666.361.9 TGL 31366—74	Mineralische Rohstoffe. Tal- kum und Speckstein für die keramische Industrie	DK 621.315.687.4:621.315.342.621.39 DIN 46252—75	Kabelschuhe für Fernmel- deschnüre mit Kunststoff- isolierhülle
DK 615—461—036.5/.8:616.314—089.28:620.1 DIN 13 914—75	Zahnheilkunde. Kunst- stoffzähne. Anforderungen. Prüfung	DK 621.316.542.3:621.39:620.1 DIN 49573—75	Elektrische Nachrichtentech- nik. Tasten und Tasten- streifen. Anforderungen Prü- fungen
DK 615.465:616.314—089.27:620.1 DIN 13904—75 Vornorm	Zahnärztliche Werkstoffe. Legierungen zum Herstellen von Amalgam. Anforderun- gen Prüfung	DK 621.316.8.621.38.04 PN-74 T-04601 Arkusz 03	Elementy urzqdzen elektro- nicznych. Rezystory stale.
DK 615.465—034.215:616.314—089.27/.29:620.1 DIN 13906—75	Zahnärztliche Werkstoffe. Goldgusslegierung. Anfor- derungen. Prüfung	PN-74 T-04601 Arkusz 06	Pomiar rezystanciji „ Wyznaczanie tempera- turowej charakterysty- cznej zmiany rezystan- cji i temperaturowego wspolczynnika rezys- tancji
DK 620.171.33:600.193.21 DIN 50015—75	Klimate und ihre technische Anwendung Konstante Prüf- klimat	PN-74 T-04601 Arkusz 10 PN-74 T-04601 Arkusz 14	„ Proba przeciazania „ Sprawdzenie wytrzy- malosci na dzialanie cyklu klimatycznego Sprawdzenie trwalisci
DK 621.3.027:621.387.4 DIN 44800—75	Analogapannungsbereiche und Digitalpegel für netzbet- riebene Strahlungsmessge- räte	PN-74 T-04601 Arkusz 17 DK 621.332.32 DIN 43140—75	Fährdrähte. Technische Lieferbedingungen
DK 621—215:621.3 TGL 25068/02—74	Elektrotechnik Elektronik Einheitliches Gefässsystem EGS	DK 621.332.32—621.86/87 DIN 43141 Teil 2—75	„ Rund-Fährdrähte für Förderanlagen. Masse und Dauerstrombelast- barkeit
TGL 25070/02—74	Karteneinshübe Kar- toneinsätze. Geschü- tzt geshirmt. Haupt- kennwerte Aufbau	DK 621.332.32:625.1 DIN 34141 Teil 1—75	„ Rillen-Fährdrähte für elektrische Bahnen. Masse und Dauers- trombelastbarkeit
TGL 25078—74	„ Gestelleinschübe Ge- stelleinsätze. Bauteile	DK 621.382.3.001.4 PN-74 T-01505 Arkusz 01	Tranzystory polowe.
TGL 25080/02—74	„ Plattengehäuse A	PN-74 T-01505 Arkusz 08	Pomiar napiecia odcie- cia bramka — zrodlo U_{gs} (OFF)
TGL 25080/04—74	„ Schränke A. Grund- gestell	PN-74 T-01505 Arkusz 10	„ Pomiar rezystancji wlacznania r_{Ds} (ON) i rezystancji wylacznania r_{Ds} (OFF)
TGL 25080/07—74	„ Schränke A. Seiten- wände	PN-74 F-01505 Arkusz 10	Pomiar napiecia przebicia bramka-źrodlo $U_{(BR)}$ GSS
TGL 25080/09—74	„ Schränke A. Ergänzung- steile	PN-74 T-01505 Arkusz 12	„ Pomiar konduktancji wejściowej g_{11SS}
DK 621.3.014(083.76)(083.74) GOST 8.022—74	Gosydarstnnaja sistema obe- spechenija edinstva izmerek- nij. Gosudarastvennyj pervi- chnyj etalon i obshchesoju- znaja poverochnaja skhema dlja sredstv izmerenij sily postojannogo elektriches- kogo toka	PB-74 T-01505/Arkusz 13	„ Pomiar Konduktancji wyjsciowej g_{22SS}

- PN-74 T-01505 Arkusz 14 „ Pomiar konduktancji zwrotnej g_{12SS}
- PN-74 T-01505 Arkusz 15 „ Metoda pomiaru tranzystory polowe. Metoda pomiaru transkonduktancji g_{21SS}
- DK 621.382.3.001.4
PN-74 T-01505 Arkusz 18 Tranzystory polowe Pomiar pojemnsci sprzezenia zwrotnego 12_{SS}
- DK 621.385.45(083.74)
GOST 13883—75 Lampa élektronnaja tipa 6P36C
- DK 621.385—55
GOST 12842—75 Lampa élektronnaja tipa 6zh1oP
- DK 621.646.248(—3.74)
GOST 20770—75 Klapany obratnye pod'omnye stal'nye flancevye i pod privarku na R_y 4 MPa (40 kgs/cm²)
- DK 621.646.4(083.74)
GOST 5335—75 Klapany predokhranitel'nye Rychazhno-gruzovye flancevye chugunnye na R_y 1,6 MPa (16 kgs/cm²) Typy i osnovnye razmery
- DK 621.67.03—83:66.018.8(083.74)
GOST 20791-75 Elektronasosy centrobezhyne germetrichnye
- DK 621.882.6:629.114.2012.577(083.74)
GOST 11674—75 Traktory gysenichnye. Bolty bashmaka gusenichy
- DK 621.924.6.085—187(083.74)
GOST 9735—75 Stanki profilyno-shlifoval'nye. Normy tochnosti
- DK 621.933.6(083.74)
GOST 10295—75 Ramy lesopil'nye vertikal'nye odnoétanzhnye dlja raspilovki breven i brys'ev. Osnovnye parametry i razmery
- DK 621.951.47
DIN 373—75 Flachsenker mit Zylinderschaft und festem Führungszapfen
- DIN 375—75 Flachsenker mit Morsekegelschaft und auswechselbarem Führungszapfen
- DK 621.981.21(083.74)
GOST 10664—75 Mashiny listogibochnye trekh i chetyrekhvalkovye. Osnovnye parametry i razmery
- DK 624.154.2/.7
DIN 4026—75 Rämmpfähle.
Herstellung, Bemessung und zulässige Belastung
- DIN 4026 Beiblatt—75 „ Herstellung, Bemessung und zulässige Belastung. Erläuterungen
- DK 624.154.34
DIN 4014 Teil 1—75 Bohrpfähle herkömmlicher Bauart.
Herstellung, Bemessung und zulässige Belastung
- DK 628.94.03(083.74)
GOST 11536-75 Svetil'niki s ljuominescentnymi lampami dlja obshchestvennykh zdaniy. Obshchie tekhnicheskie uslovija
- DK 628.946—835—213.34—628.944:614.847.9
DIN 14642—75 Handscheinwerfer für Batteriebetrieb Explosionsgeschützt
- DK 628.95:628.946—835:628.944:614.847.9
DIN 14643—75 Handscheinwerfer für Batteriebetrieb Vorsteckscheiben
- DK 629:114.2032-012.57(085.74)
GOST 11675—75 Zven'ja sostavnye gusenich traktorov. Tekhnicheskie trebovanija
- DK 629.4.02/.069:629.4—2:001.4
DIN 25001 Teil 2—75 Benennungen für Schienenfahrzeugteile. Benennung und Begrifserklärungen allgemeiner Teile
- DK 631.8
TGL 31753—74 Mineraldünger. Bestimmung der freifliessbarkeit. Penetrationstest
- DK 64.06—83:648.523—83:330.133.1.001.4
TGL 27861/06—74 Elektromechanische Geräte für Haushalt und ähnliche Zwecke.
Elektrische bohnergerate. Prüfung der Kennwerte für die Gebrauche stanglichkest
- TGL 26788/06—74 „ Teppichkloppfer und Kehrer. Prüfung der Kennwerte für die Gebrauchstauglichkeit
- DK 64.06—83:648.523—83:65.011.2:330.133.1
TGL 27861/05 Elektromechanische Geräte für Haushalt und ähnliche Zwecke.
Elektrische bohnergerate. Kennwerte für die Gebrauchstauglichkeit

DK 66.023(083.74) GOST 20680—75	Apparaty s mekhanicheski- mi peromeshivajushchimi ustrojstvami vertikal'nye. Tipy i osnovnye parametry	DK 674.032.093.2.047(083.74) GOST 3808.1—75	Pilomaterialy khvojnykh porod. Atmosfernaja sush- ka i khranenie
DK 66.023.23—2(083.74) GOST 9634—75	Kolpachki kapsul'nye stal'- nye kolonnykh apparatov. Konstrukcija i razmery. Te- khnicheskie trebovanija	DK 676.815:681.327.4:001.4 PN—74 T-42100	Karty dziurkowane 80- ko- lumnowe. Nazwy i okresle- nia
DK 661.715.342(083.74) GOST 5457—75	Acetilen rastvorenyj i gazo- obranjy tekhnicheskij	DK 678.664—496 TGL 28222/03—74	Polyurethansysteme. Struk- turschaumstoffsysteme. Strukturschaumstoffsystem SD 4504
DK 661.862.22 TGL 7750—74	Aluminumoxid technichsh	DK 678.764.6—462 DIN 16978—75	Hohlstäbe aus Polyacetal (POM)
DK 665.7:662.753.62011:543.852 DIN 51558 Teil 1—75	Prüfung von Mineralölen. Bestimmung der Neutrali- sationszahl. Farbindikator- -Titration	DIN 16978—75	Masse
DK 665.765:621.892.09:69.057.7 DIN 51516—75	Auswahl von Schmierstoffen für Baumaschinen	DK 681.111033.12—218:681.114 DIN 8240 Teil 5—75	Kleinuhren. Bohrungen für Zifferblattfüsse in der Werk- platte
DK 669.14—122.2—413/—418 DIN 1541—75	Flachzeug aus Stahl. „ Kaltgewalztes Breit- band Blech aus unlegierten Stählen. Masse, zul- ässige Mass- und For- mabweichungen	DK 681.3.065—4(083.74) GOST 20687—75	Sistemy peradachi dannykh. Kody pomekhoustojchivye iterativnye Struktura koda
DK 669.14—122.2—418 DIN 1544—75	„ Kaltgewalztes Band aus Stahl. Masse, zu- lässige Mass- und For- mabweichungen	DK 681.844 PN-74 T-86170	Gramofony elektryczne. Og- olne wymagania i budania
DK 669.14.422.11(083.74) GOST 7417—75	Stal' kalibrovannaja krug- laja. Sortiment	DK 685.641:685.621:796.412.3 DIN 7912 Teil 2—75	Turn- und Gymnastikge- räte. Gymnastikgeräte. Gymnastikreifen
DK 669.71—42—126(083.74) GOST 8617—75	Profili pressovannye iz alju- ominija i aljuominievych splavov	DK 685.641.3:796.412.3 DIN 7912 Teil 1—75	„ Gymnastikgeräte. Gymnastikkeulen
DK 672:837—034:687.078.7 DIN 3414—75	Metall-Reissverschlüsse. Arten. Masse. Werkstoffe	DK 687.15(083.74) GOST 20711—75	Odezhda formennaja dlja o- ficerov sa Normy pripuskov pri konstruirovanii izdelij
DK 672.837.036.5:687.078.7 DIN 3418—75	Kunststoff-Reissverschlüsse Arten Masse Werkstoffe	DK 687.31/.36(083.74) GOST 6427—75	Materialy stenovye i obli- covochnye. Metod oprede- lenija plotnosti
DK 672.837—036.5:687.078.7 DIN 3419—75	Reissverschlüsse. Technische Lieferbedingungen	DK 691.1/.7(083.74) GOST 18124—75	Listy azbestocementnye plo- skie
		DK 691.33.025.334.2(083.74) GOST 5.2273—75	Plitki betonnye mozaichnye. Trebovanija k kachestvy at- testovannoj produkcii

PRESS SERVICE

Canadian elected Vice-President of ISO

Mr. Ralph Hennessy, Executive Director of the Standards Council of Canada, has been elected Vice-President of ISO. He takes office for a three-year term, in succession to Mr. Nikolaus Ludwig of the Deutsches Institut für Normung, the ISO member body from Germany.

Formerly Comptroller-General and Chief of Procurement for the Canadian Armed Forces (with the rank of Vice-Admiral), Mr. Hennessy is a member of the ISO Council.

G. Ralf Henesi (Ralph Hennessy), potpredsednik ISO

izabran novi potpredsednik ISO

Gospodin Ralf Henesi (Ralph Hennessy), direktor Saveta za standardizaciju Kanade (SCC), izabran je za potpredsednika ISO. Na ovaj položaj stupiće 1. januara 1976. godine i ostaće na njemu 3 godine, umesto gospodina Nikolausa Ludviga (Nikolaus Ludwig), direktora DIN — Deutsches Institut für Normung.

Gospodin Henesi, koji je ranije bio glavni finansijski kontrolor i šef personala za celokupne kanadske oružane snage (u rangu vice-admirala), napustio je vojnu službu 1970. godine da bi pomogao organizovanje Saveta za standardizaciju Kanade. U protekle četiri godine radio je u Savetu ISO

u »komisiji direktora« kao posebnom obliku aktivnosti međunarodne standardizacije.

Gospodin Henesi je u toku svoje vojne službe proveo dve godine u Londonu kao član Mornaričke komisije u okviru Vojne agencije za standardizaciju NATO. Aktivnost Agencije bila je na donošenju velikog broja standarda kako u oblasti postupaka, tako i u oblasti materijala.

Kao potpredsednik ISO, gospodin Henesi biće predsednik Izvršnog odbora ISO (EXCO), koji se sastaje dva puta godišnje i pomaže Savetu po pitanjima administracije, organizacije i finansija u periodu između godišnjih zasedanja Saveta.

OBAVEŠTENJE

Nedavno je izvršeno preseljenje nekih stručnih službi Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju u ulicu Slobodana Penezića-Krcuna 35/IV, pa obaveštavamo sve zainteresovane da su brojevi telefona sledeći:

683-963 Pomoćnik direktora, Dušan Zogović, dipl. ing.

683-955 Poljoprivreda i šumarstvo:

1. Dr Života Živković
2. Anica Ratković, dipl. ing.
3. Ljubomir Bugarski, dipl. ing.

681-346 Građevinarstvo

1. Nikola Nikolić, dipl. ing.
2. Miodrag Radivojević, dipl. ing.
3. Mr Miroslav Stokić

683-947 Rudarstvo i metalurgija

1. Srboljub Stojković, dipl. ing.
2. Mr Nenad Obradović
3. Branko Radivojević, dipl. ing.
4. Đorđe Tufegdžić, dipl. ing.
5. Damnjan Branković, dipl. ing.

683-643 Mašinogradnja i met. industrija

1. Branislav Tešić, dipl. ing.
2. Mirko Ristić, dipl. ing.
3. Milutin Samardžić, dipl. ing.
4. Radovan Šaranović, dipl. ing.
5. Nada Ivanović, dipl. ing.
6. Momčilo Cvetković, dipl. ing.
7. Vojislav Kaličanin, dipl. ing.

683-067 Hemija

1. Slavoljub Đorđević, dipl. ing.
2. Stanko Savić, dipl. ing.
3. Vera Stanojević, dipl. ing.
4. Mr pharm. Andreja Pejović
5. Jelisaveta Čairović, dipl. ing.
6. Dragica Kostić, dipl. ing.

HEMIJSKA INDUSTRIJA

donosi

naučne i stručne radove

sa područja hemije i
hemijske tehnologije,
hemijskog inženjerstva,
procesne tehnike i
prehrambene industrije

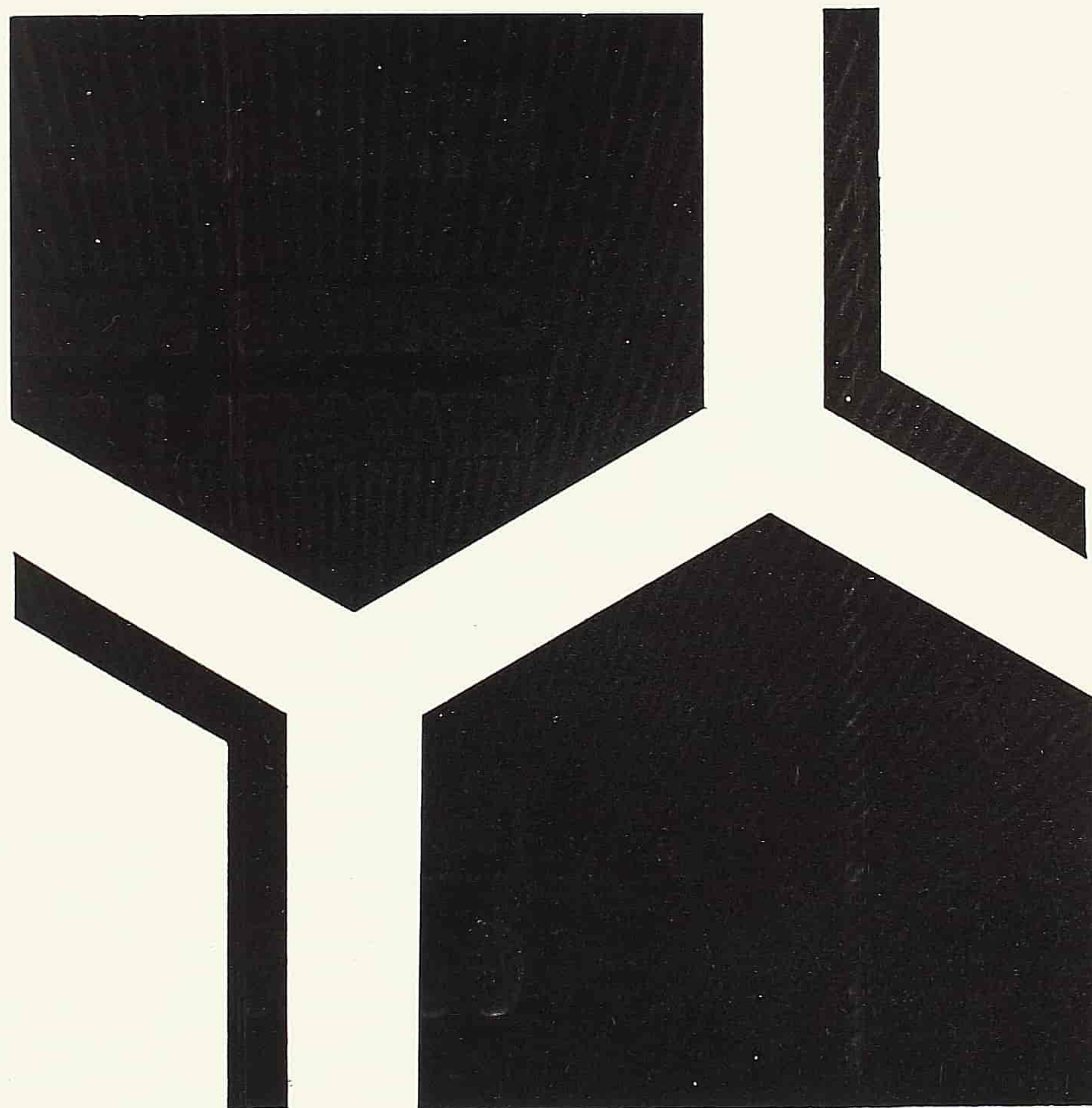
Kroz ekonomsko-tehničke
studije i kratke informacije

HEMIJSKA INDUSTRIJA

obaveštava o ekonomskim
kretanjima i zbivanjima
u hemijskoj privredi
u nas i u svetu.

HEMIJSKA INDUSTRIJA

ORGAN SAVEZA HEMIČARA
I TEHNOLOGA JUGOSLAVIJE

HEMIJSKA INDUSTRIJA izlazi redovno već 28 godina
u obimu od najmanje 48 strana formata A-4.
Godišnja pretplata iznosi 50 dinara za pojedince
i 300 dinara za radne organizacije.

Pretplatu slati na adresu:

Savez hemičara i tehnologa Jugoslavije
Redakcija časopisa HEMIJSKA INDUS-
TRIJA

11000 Beograd, Kneza Miloša 9/1
Pošt. fah 187, Telefon: 340-018

**JUGOSLOVENSKI
ZAVOD
ZA STANDARDIZACIJU**

41

428/1975

700022370, 12

I

REDAKCIJA BILTENA

STANDARDIZACIJA

**ČESTITAJU SVOJIM SARADNICIMA
ČITAOCIMA I SVIM PRIJATELJIMA**

NOVU

1976.

GODINU

